

LHV ajakiri

Investor!eri!

Nr 5 | Kevad 2009

LHV ON
nüüdsest
PANK

**José
Manuel
Barroso:**
kriis liidab

**Steve
Jobs**
Ilusate
asjade
meister

**Juhan
Parts:**
olgem
aktiivsemad

**Ettevõtlik
lauljatar**

**Birgit
Õigemeeel**

**Pärsia
riigid**
Kriis annab
võimaluse

PENSIONIFONDID: LHV TOOTLUSED PARIMAD

Mercedes-Benz

CO₂-emissioon sõltuvalt tüübist 139 kuni 261 g/km ja keskmine kütusekulu 5,3 kuni 11,4 l/100 km

Uus E-klass.

Tõeline innovatsioon Teie käsutuses.

Tõeliselt uuenduslik auto lahendab keerulised ülesanded Teie eest märkamatu. Uus Mercedes-Benz E-klass esindab autotööstuse võidukäiku – jõulise välimuse all peitub maailma puhtaim ning kulusäästlikem jõuallikas.

Tõeliselt väärrika sõiduelamuse eest hoolitseb personaalsete assistentide töökas meeskond.

- Abisüsteem Distronic Plus hoiab soovitud pikivahet
- Tähelepanuassistent jälgib sõidumaneere ning hoiatab rooliuinaku eest
- Pimenurgaassistent kindlustab ohutu ümberreastumise
- Adaptiivne tuledesüsteem väldib vastusõitjate pimestamist, reguleerides automaatselt kaugtulesid
- Pimedas nägemise abiseade leiab pimedusest liiklusohhtlikud takistused
- BlueEFFICIENCY ökonoomsuspakett tagab kulusäästlikkuse.

Tule proovisõidule ja luba uuel E-klassil enda eest hoolitseda!

SILBERAUTO

Mercedes-Benz peaesindus Eestis AS Silberauto www.silberauto.com: Tallinn, Järvevana tee 11, Tel 626 6000 Tartu, Ringtee 61, Tel 730 0720 Pärnu, Riia mnt 231a, Tel 445 1990 Kuressaare, Tallinna 82b, Tel 453 1592 Jõhvi, Jaama 42a, Tel 611 9733 Viljandi, Pargi 3b, Tel 435 4902 Rakvere, Haljala tee 1, Tel 660 0152 www.mercedes-benz.ee

Sisukord

- 4 Intervjuu**
José Manuel Barroso sõnul liidab majanduskriis Euroopa Liitu.
- 8 LHV Pank**
LHV Panga nõukogu teab, kuidas edukat panku luua.
- 10 Intervjuu**
Erki Kilu lubab teistmoodi panku.
- 14 Ajalugu**
Kelle käest sai raha siis, kui panku veel polnud?
- 18 Persoon**
Birgit Õigemeelst sai plaadifirma omanik.
- 22 Majandus**
Juhan Parts: ettevõtted loovad väärtust.
- 26 Investori ABC**
Kuidas märgata majanduskasvu algust?
- 30 Börsiettevõtted**
Vaatluse all Olympic ja Tallink.
- 34 Guru**
Steve Jobsi edu taga on ilusad tooted.
- 38 Fookus**
Pärsia riigid näevad kriisi kui pöördpunkti.
- 42 Pensionifondid**
Teise sambasse kogumine muutus.
- 44 LHV toetab**
Viljandi pärimusmuusika kutsub aasta läbi.
- 47 Uudised**
Majandustulemused head. Algas koostöö Krediidipangaga.
- 50 Ristsõna**
Lahenda ja võida auhind!

ERKI KERT
LHV Panga
juhatuse liige

Mõtleme suurelt

Olukorras, kus maailma finantsajaloos pööratakse värske lehekülj, on Eesti pangandusmaastikule tekkinud uus pank – LHV Pank. Olles ajalooõpiku eelmistelt lehekülgedelt kaasa võtnud olulise kogemuse ning õppetunnid vigadest ja õnnestumistest, on meil erinevalt paljudest teistest võimalus alustada puhtalt lehelt.

Kuigi paljude näitajate põhjal on LHV Panga näol tegemist väikese pangaga, julgeme ja soovime koos oma klientidega mõelda suurelt. Me oleme veendunud, et suurte tegude kordasaatmiseks ei pea veel ise suur olema. Samuti ei pea olema suur, et olla oma klientidele suurepäraseks partneriks ja pakkuda suurepäraseid võimalusi. Piisab sellest, et mõelda klientidega ühes rütmis ning vajaduse korral koos seilata ka võõrastes vetes. Ainult nii saame koos olla teerajajaks tänapäeva Eesti panganduses ning just sellest lähtuvalt arendamegi oma panku.

Ärevatel aegadel vajame kõik kindlaid partnereid, kellele toetuda ning kellele usaldada oma kõige tähtsamad ja isiklikumad toimingud. Nii, nagu igaühe ihuarst vaatab tervise järele ja advokaat hoiab korras olulised paberid, soovib LHV Pank olla sinu isiklik partner rahaasjades. Head investeeringud, edukas finantsnõu ja sobivad laenuvahendused ei sünni konveieriliinil, vaid nõuavad usalduslikku suhet ning ühiseid eesmärke. Samaselt meie klientidega on LHV Panga eesmärk teha kõike parimal võimalikul viisil ja spetsiaalselt kliendi jaoks sobival moel.

LHV Panga visiooniks on olla eelistatuim tänapäevane pank Eestis. Selle täitmisel innustab meid soov koos klientidega midagi suurt korda saata.

Ajakirja Investeeri! annab välja LHV
www.lhv.ee, investeeri@lhv.ee, tel 6 800 400
Tootja: Profimeedia OÜ
www.profimeedia.ee, info@profimeedia.ee
Toimetaja: Tiit Efert
Kujundaja: Ermo Naarits
Trükk: Unipress
Trükiarv: 35 000

Kriisist väljume tugevamana

Tekst: © 2009 European Voice, fotod: Scanpix

Euroopa Komisjoni esimees **José Manuel Barroso** tõdeb intervjuus, et käesolev majanduskriis liidab Euroopa Liidu liikmesriike, sest majandusliku proteksionismi ja natsionalismiga kaugele ei jõua.

Mõned euroala riigid seisavad silmitsi majanduslike raskustega. Teie meeskonna üks liige, rahandusvolinik Joaquín Almunia, ütles, et nende aitamiseks on olemas plaan. Mis plaan see on?

Mulle ei meeldi tegeleda ennetavate stsenaariumidega teemadel, mis võib minna valesti, sest minu arvates ei ole selline spekulatsioon kasulik. Kuid ma võin öelda, et oleme kaalunud kõiki euroala ja mitteeuroala võimalusi. Oleme valmis tegutsema, kuid tegu on väga tundliku alaga. Finantssektor on väga tundlik ala. Intellektuaalse spekulatsiooni kõrval on olemas ka tegelikud spekulatsioonid. Nemad saavad tegutseda täidesaatvat võimu omavate isikute väljaöeldud avalduste alusel. Sel põhjusel olen sel teemal diskreetne. Sellisest tingimusest tuleb

aru saada. Jah, oleme valmis tegutsema. Nagu teate, kinnitasid liikmesriigid viimasel Euroopa Ülemkoogu istungil pärast komisjonilt saadud ettepanekut maksebilansi tasakaalustamiseks mitteeuroala liikmetele antava toetuse kahekordistamise 25–50 miljardi euro suuruses. See on väga konkreetne pühendumuse ja solidaarsuse sümbol.

Mida saaks Euroopa ette võtta töötuse suure kasvu ärahoidmiseks?

Meie ennustuste kohaselt töötus kasvab. Majandusliku aktiivsuse vähenemise ja sellele järgnevate tegelike sundpuhkuste vahel tekib ajaline mahajäämus. See on minu esimene prioriteet ja minu esimene mure. Mida saaksime teha, et minimeerida mõju tööturule? Oleme juba väga palju ära teinud. Taastumise kava kinnitasime just tööhõive jaoks. Tegin ettepaneku korraldada tööhõivealane tippkohtumine sotsiaalsete partneritega, et täpselt vaadata, milliseid meetmeid tarvitusele võtta, kasutades vahendeid ja instrumente, mis meil Euroopa tasemel olemas on – Euroopa Sotsiaalfond, Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond ja samuti parimate tavade vahetamine liikmesriikide vahel.

Praegu saadakse mõningaid väga huvitavaid kogemusi. Näiteks riiklike toetuste kasutamine inimeste töö hoidmiseks, et neid koolitada ja ümber koolitada. Nii mõnelgi juhul on see andnud häid tulemusi. Nõudluse järsule vähenemisele vaatamata on mõni ettevõtte hoidnud töötajad alles, selle asemel, et nad sundpuhkusele saata, neid koolitades

ja ümber koolitades, nende oskusi ajakohastades riikliku, kaasa arvatud Euroopa Liidult tuleva rahastamise toel. Mõnel juhul on ettevõtte aidanud neil töötajail isegi lõpetada põhi- või keskhariduse omandamise, sest minu arvates on taastumise korral ettevõtete jaoks efektiivsem omada sellist personali ja kindlasti on see parem sotsiaalsest vaatevinklist. See on kõige olulisem mure praegu: kuidas pehendada kriisi mõju tööhõivele.

Teid on kritiseeritud liiga aeglase reageerimise pärast majandus- ja finantskriisile.

Komisjon on teinud algatusi. Meil peab olema 27 liikmesriigi nõusolek. Kui vaatate komisjoni reaktsioone algusest peale, siis soovitasin ma liikmesriikidel saavutada kõrgem kooskõlastuse tase, ning kui eesistujariigiks oli Prantsusmaa, töötas komisjon käsikäes eesistujariigiga.

G20 protsess oli Euroopa algatus. See oli komisjoni ettepanek ühiseks reageerimiseks. Minu algatus oli luua kõrgetasemeline grupp de Larosière all järelevalvesüsteemi reformimiseks. See oli komisjoni ettepanek. Ma olen uhke komisjoni reageerimise üle.

Kriitilisust leidub alati. Teatud kriitika on teretulnud – see aitab meil püsida keskendununa. Praegu lähenevad Euroopa valimised ja me saame näha teatud Euroopa debatte.

Iga sõltumatu, objektiivne Euroopa vaatleja ütleks, et see ei toimunud komisjoni tõttu, vaid oli olemas tugevam ja kiirem vastukaja. See kriis ei alanud siit. Kohe, kui nägime esimesi märke, reageerisime. Teinekord võtavad otsused kauem aega, kui seda sooviksime. Meid on 27, peame ootama konsensusu saavutamist. Valitsused peavad olema kindlad, et neil on parlamendi toetus.

Sotsialistid parlamendis kritiseerisid komisjoni selle pärast, et see ei esitanud rangemat finantssturu ja *hedge* reguleerimise kava.

Kohe, kui nägime initsiatiividega kaasnevaid tingimusi selles valdkonnas, lasime need käiku. Vaatame nüüd, kas inimesed toetavad neid. Loodan, et nüüd on meil tingimused, et saavutada teatud konsensus nendes valdkondades. Otse öeldes oli see paar kuud tagasi võimatu. Teatud valitsused, kaasa arvatud sotsialistlikust perest pärit valitsused, olid täielikult vastu. Ja see on üks neid valdkondi, kus vajame üksmeelt. Me paneme lauale head ettepanekud.

Mida te kavatsete teha *hedge* fondide reguleerimise alal?

Ma ei taha laskuda detailidesse, kuid oleme rääkinud, et ükski finantssektori instrument ei tohiks olla väljaspool regulatiivset järelevalvet. Loomulikult puudutab see ka riskifonde. Keegi ei väida, et selle kriisi tekitasid riskifondid Euroopas või mis tahes reuleerimise puudujääk Euroopas. Seda ei saa me aktsepteerida Euroopa kriitikana. Kui tehti vigu järe-

levalves, kuulub see peamiselt riikide kompetentsi alla. Tõepoolest oli puudujääke järelevalves ja tehti teatud vigu selles valdkonnas.

Mida kavandate juhtide töötasudega seoses?

See on hea näide teatud ideedest, mille puhul oli komisjon selgelt ees liikmesriikidest, kuid puudusid lihtsalt tingimused tegutsemise aktsepteerimiseks. Tulime 2004. aasta lõpus välja soovitusel, kuid seda ei võetud tõsiselt. Nüüd loodan, et olukord on hoopis teine.

Loodan, et seda kaalutakse väga tõsiselt. Inimesed on keskendunud probleemile. See on eetiline probleem.

See on väga oluline. Avatud majandus vajab eeskirju, läbipaistvuse ja vastutuse eeskirju. Küsimus ei ole mitte turumudeli seadmises riigi kontrollitud mudeli vastu, vaid selles, et me soovime vabaid, avatud majandusi, vajame eeskirju, mis tagavad läbipaistvuse ja vastutuse.

Mulle meeldivad väga avatud ühiskondadega tõmmatud paralleelid. Avatud ühiskonnad vajavad õigusnorme ja avatud majandused vajavad teatud eeskirju. Vajame mõistlikku regulatsiooni adekvaatsel tasemel.

Avatud ühiskond ei saaks eeskirjadeta eksisteerida. Õigusnormid vajavad järelevalvet. Sama kehtib avatud turgude puhul. See ei tähenda, et peaksime minema tagasi kontrollitud turgude juurde, sest, nagu me teame, ei olnud see lahendus. See tähendab, et tuleb tagada reguleerimise piisav tase. Seda kutsume Euroopas sotsiaalseks turumajanduseks, sotsiaalseks mudeliks. See tähendab jääda seotuks avatud konkureerivate turgudega koos reguleerimise piisava tasemega ja sotsiaalse ühtekuuluvusega.

Kuidas Euroopa sellest kriisist väljub?

Oleme minevikus näinud kriisi, mil Euroopa oli suuteline end tugevdama ka Euroopa integratsiooni poliitilises protsessis. Tavaliselt liiguti pärast sellist kriisi teatud määral integratsiooni suunas ja välditi natsionalistlikku lähenemisi.

Loodan, et see juhtub seekord jälle, sest oleme selle kriisi ajal aru saanud, et majanduslik natsionalism ja proteksionism ei ole lahendus. Meie tugevus lasub siseturul. Ma tõepoolest loodan, et pärast seda kriisi suudame edasi minna. Tegelikult näeme juba edasiminekut, millele meedia suurt tähelepanu ei pööra. Lõpetamisel on väga olulised pakettid: nn avatud taeva leping ja maanteetranspordi pakett. Klassikalises siseturust, mis meil minevikus oli, alustasime selles komisjonis juba teenuste siseturuga. Laskume valdkondadesse, kus konsolideerime 27 liikmesriigi tegelikku siseturgu.

Käesolev kriis on keeruline, väga tõsine. Loodan, et ettevõtted kasutavad seda kriisi asjakohaseks re-

EESTILE KASULIK:

José Manuel Barroso ja proua Evelin Ilves tänavu veebruaris Tallinnas tseremoonial, kus president Toomas Hendrik Ilves andis Barrosolle Maarjamaa Risti I klassi teenetemärgi.

struktureerimiseks. Ma arvan, et sellest kriisist on võimalik väljuda tugevamana. Oleme teinud ettepanekuid arukaks loodussäästlikuks majanduskasvuks. Oleme palunud liikmesriikidel investeerida koos Euroopa Investeerimispannaga majanduse loodussäästlikuks muutmiseks loodussäästlike autodega.

Teie ametiaja esimeses osas oli rõhk konkurentsivõimel, nüüd sotsiaalsel aspektidel. Kas olete meelt muutnud?

Olukord on teine. Nüüd on meil töötuse probleem, mida meil kaks aastat tagasi ei olnud. Oleme näinud tööhõive kasvu üht hoogsamat perioodi. Peame kohandama oma poliitika selle olukorraga ja mitte mõtlema, et suudame kohandada tegelikkust meie soovidega.

Ma ei nõustu arvamusega, et minu seisukohad on muutunud. Olen alati olnud avatud turgude poolt, kuid alati ka sotsiaalse ja majandusliku kokkukuuluvuse poolt. Kuidas saaksin olla teistsugune, kui olen pärit Portugalist, kui olen endine peaminister ja välisminister riigist, mis on solidaarsusest nii palju kasu saanud?

Ma ei näe siin vastuolu. Teinekord on lihtne küsida, kas oled rohkem liberaal või sotsiaal? Võid olla mõlemat. Turgude teemal olen avatud turgude poolt ja proteksionismi vastu. Olen ühtse turu suur toetaja. Siseturg on üks suurimaid saavutusi.

Tegelen sotsiaalsete probleemidega, nagu olen seda alati teinud. See oli minu komisjon, kes tegi ettepaneku luua Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond. Usun tugevalt tõuke- ja ühte-

*Olen ühtse
turu suur
toetaja.
Siseturg
on üks
suurimaid
saavutusi.*

kuuluvusfondide tulude ümberjaotamisse.

Teinekord üritavad inimesed poliitilises debatis teatud asju vastandada. On täiesti võimalik olla selline, nagu olen – väga pühendunud avatud majandustele, suure sotsiaalse kaasatusega, keskkonnakaitse kõrge tasemega. Olen väga uhke selle üle, et see komisjon on olnud läbi aegade kõige ambitsioonikam kliimamuutuse poliitika alal, mis on siiani maailmas kõige nüüdisaegsem.

Võime olla liberaalid proteksioonile vastuseisu mõttes. Seni oleme vastu seisnud proteksionismi trendidele. Viimasel kahel Euroopa Ülemkogu istungil, paar nädalat pärast riiklikke ideid, „Ostke Ameerika kaupu” jne, olid teatud kommentaarid liiga riiklikud – Euroopa juhid on aru saanud, et siseturud on meie tugevus. Peaksime vastu seisma igale katsele siseturgu tükeldada. On võimalik hoida turud avatuna ja tugevdada sotsiaalset dimensiooni.

Millise oma saavutuse üle olete kõige uhkem?

Konkreetselt rääkides energia ja kliimamuutuse pakett. Rõhuga valmistada Euroopa ette reageerima üleilmastumisele. Euroopa on paremini ette valmistatud, kui ta oli seda viis aastat tagasi.

Laienemine on üks suurimaid saavutusi läbi aegade, mitte üksnes Euroopa integratsioonis, vaid ka Euroopa ajaloos. See on esimene kord, mil oleme ühinenud rahu, vabaduse ja solidaarsuse väärtuste ümber. Lihtne fakt Euroopa kohandamisest sellesse uude konteksti oli selle komisjoni mandaadi suur saavutus ja ma olen selle üle väga uhke.

Mida kahetsete kõige rohkem?

Lissaboni leping ei ole siiani valmis. Oleksin eelistanud konstitutsioonilist lepingut. Loodan, et see on võimalik.

Ma ikka veel usun sellesse. Oluline on suur ühtekuuluvustunne. Majanduslikult on Euroopa esimene jõud, suurem kui

Oleme selle kriisi ajal aru saanud, et majanduslik natsionalism ja proteksionism ei ole lahendus.

USA, esimene arenguabi doonor, esimene üleilmne kaupmees. Meil puudub ühtsus selles, kuidas kujundame üleilmselt oma huvisid ja väärtusi. Selle jaoks on oluline otsuste langetamise reform. Oleksin eelistanud konstitutsioonilist lepingut.

Olete näidanud üles huvi, et teid nimetataks ametisse tagasi. Millised peaksid olema järgmise komisjoni presidendi prioriteedid?

Olen keskendunud praegusele olukorrale. See on minu esmane prioriteet. Mul on selles mandaadis vaja veel palju tööd teha kriisiga seoses, kaasa arvatud selle sotsiaalsete tagajärgedega. Uut mandaati arutame pärast valimisi.

Olen väga uhke, nähes nii palju erinevaid valitsusi nii paremalt, vasemalt kui ka keskelt toetamas uue mandaadi ideed. Näen selles komisjoni keerulistes oludes tehtud hea töö selget tunnustamist.

Usun, et põhiliiniks on Euroopa ettevalmistamine globaliseerumiseks – mitte deglobaliseerumiseks, vaid reglobaliseerumiseks. Et suruda läbi meie põhimõtted, reeglid ja väärtused, sest see peab olema Euroopa liiniks, ükskõik, kes kannab vastutust järgmise komisjoni juhtimise eest. Euroopa konkurentsivõimelisemaks muutmine peab olema oluline valik. Teised valdkonnad on kliimamuutuse küsimused, milles Euroopa on juhtival positsioonil. Loodan, et Euroopa jätkab juhtimist.

Minu arvates on partnerlus ülioluline. Komisjon üksi, liikmesriigid üksi, Euroopa Parlament üksi ei suuda esindada. Peame töötama koos Euroopa Parlamendiga ja liikmesriikidega, sest valitsused on demokraatlikult valitud.

Rahvaste vaba liikumine oli konkreetne tulemus, millest kodanikud said tänu komisjoni ettepanekule otsest kasu.

Kas kahetsete, et teie komisjoni töö on seisnenud rohkem viimaste laienemiste kindlustamises?

Teatud määral on meil toimunud väga lühikese perioodi jooksul muutus 15 liikmesriigist 27-ni. On üksnes loomulik, et kindlustamine leiab rohkem tähelepanu kui laienemine.

Peaksime hoidma oma laienemisega seotud eesmärgid ja jätkama läbirääkimisi Horvaatia ja Türgiga ning pidama kinni meie kohustustest Balkani piirkonna ees. **LHV**

Tugev seljatagune

Tekst: **Tiit Efert**, pildid: **LHV, Scapix**

Ehkki LHV Panga ajalugu on lühike, kuulub panga nõukogu liikmete kogemustepagasisse Eesti edukaima ettevõtte Hansapanga loomine ning ülestöötamine.

Rain Lõhmus

Lõpetanud 1988. aastal TPI majandusteaduse eriala ning õppinud 1999. aastal Harvardi ülikooli ärikoolis. Oli 1991. aastal Eesti Panga asutamise juures ja selle üks esimesi töötajaid. Veel samal aastal sai temast Hansapanga asutajaliige ja juhatuse aseesimees. Seda ametit pidas ta kaheksa aastat. Lisaks oli Lõhmus Hansapank Marketsi direktor, kus tema põhitöök oli tegelemine valuutakaubanduse ja väärtpaberiariga.

1999. a asutas koos Hansapanga ja Hansapank Marketsi divisjoni

töötajatega investeerimispanka Lõhmus, Haavel & Viisemann (LHV). Lisaks on ta olnud seotud väga paljude ettevõtete juhtimise ja nõustamisega. Rain Lõhmus on Eesti Surfiliidu president ning investeerinud mitmesugustes muusika- ja kunstiprojektidesse.

Hannes Tamjärv

Lõpetanud 1983. aastal Tallinna Polütehnilise Instituudi tööstuse planeerimise eriala. Kui 1980. aastate lõpus anti aktiivsematele inimestele võimalus tegeleda ettevõtlusega, haaras Hannes Tamjärv sellest kohe kinni.

1991. aastal oli ta üks Hansapanga asutajaid ning asus ametisse nõukogu esimehena.

1995. aastal pälvis Tamjärv EBS-ilt aasta ärijuhi tiitli.

Kui Rootsi pankurid ostsid 1998.

aastal Hansapangas enamusosaluse, otsustas Tamjärv panga nõukogust lahkuda. Pärast seda, kui 1999. aasta Hansapanga üldkoosolek kinnitas Tamjärve lahkumissoovi, otsustas ta asutada Rocca al Mare kooli, mille juhina tegutseb tänaseni. Lisaks on ta pidevalt olnud tegev muudes valdkondades alustades külaelu edendamise kuni taastuvenergia tootmiseni.

Intervjuus Urmas Otile ütles Tamjärve klassivend Hans H. Luik, et Tamjärve võiks valida Eesti Vabariigi presidendiks: mees on nelikümmend täis, oskab inglise keelt ja tennist mängida, miks mitte.

Tiina Mõis

Lõpetanud 1980. aastal Tallinna Tehnikaülikooli, kus kaitses akadeemilist kraadi teeninduse ökonoomika ja organiseerimise alal.

Hansapanka asus tööle kaks aastat pärast selle asutamist 1993. aastal, kui temast sai panga raamatupidaja. Panga omanikeringi sattus ta hiljem, kui töötajatele hakati jagama aktsiaoptioone. Mõis on meenutanud, kuidas ta ostis seitse Hansapanga aktsiat. „Minu investeeringu kasv sai võimalikuks tänu nendele valikutele, mille tegime koos teiste Hansapanga juhtidega, ning sihikindlale tööle,” on ta rääkinud.

1996. aastal sai Tiina Mõisast Hansapanga juhatuse liige, kaks aastat hiljem läks ta nõukokku, kus oli 2005. aastani. LHV nõukokku kuulub Mõis alates 2006. aastast.

Lisaks on tal nõukogu liikme kogemus ka mitmest teisest heategevuslikust ja äriühingust.

2005. aastal teenis Tiina Mõis tähelepanu sellega, et maksis 40 mln krooni tulumaksu, millest enamik laekus väikesesse Järvakandi valda, kust ta pärit on.

Andres Viisemann

Andres Viisemann on lõpetanud 1992. aastal Tartu Ülikooli rahanduse erialal ja saanud 1998. aastal MBA kraadi mainekas Prantsuse juhtimis-kõrgkoolis INSEAD. Pangandusse sattus Viisemann 1991. aastal, kui läks Eesti Panka Rain Lõhmuse juurde praktikandiks. Hiljem oldi koos osalised Hansapanga asutamises. Hansapanga aktsiate soetamist peab Viisemann elu parimaks investeeringuks. Ka LHV Pangast usub ta kujunevat sama hea investeeringu. LHV-s juhib Viisemann pensionifonde ja portfellihooldust. Tema suureks hobiks on purjetamine, mida ta meelstasti ka sponsoreerib. Lisaks tunneb ta kõrgendatud huvi moodsa arhitektuuri ja -disaini vastu.

Heldur Meerits

Lõpetanud 1982. aastal Tartu Ülikooli rahanduse ja krediidi eriala.

Heldur Meerits on Hansapanga asutaja ning asus seal kohe tööle juhatuse aseesimehena. Tema kogemus ei piirdu vaid Hansapanga juhtimisega. Aastatel 1993 kuni 1995 oli ta Eesti Hoiupanga juhatuse esimene aseesimees, kust siirdus Eesti Panga asepresidendiks.

Hiljem töötas Meerits peaminister Mart Laari majandusnõunikuna. Ta on ka üks Investorite Liidu asutajaid ning on olnud väikeinvestorite huvide suuremaid kaitsjad, kui suuromanikud on üritanud ettevõtet üle võtta.

LHV-st sai pank

6. mail andis Finantsinspeksioon investimisühingule LHV panga tegevusloa. LHV Pank on seitsmes pank Eestis, kellele on väljastatud panga tegevusloa. Loa taotlemisprotsess kestis aasta. Selle aja jooksul suurendas LHV oma aktsiakapitali, kutsus meeskonda uusi, panganduskompetentsiga kolleege ning täiendas kontrollsüsteeme. Panga tegevusloa annab nüüd LHV-le õiguse kaasata deposiite ja anda välja laene. LHV Pank põhineb Eesti kapitalil.

Andalucía

NAERATA!
O L E D
HISPAANIAS

horizon
travel

Reisi ja võida!

Kõikide suvehooajal 2009 Horizon Traveliga reisinute vahel loositakse välja auto!

Kampaania reegleid loe www.horizontravel.ee

Pank

Eesti inimesele

Tekst: Tiit Efert, pildid: Olga Makina

LHV on saanud Finantsinspeksioonilt värskelt panganduslitsentsi. Juhatuse esimees **Erki Kilu** selgitab intervjuus panga loomise tagamaid ja LHV uusi suundi.

Palju õnne, LHV-st on saanud pank! Kuidas tunnetate enda positsiooni?

LHV grupi investeerimisteenusid kasutab juba täna ligikaudu 35 000 inimest. Usume, et tulime turule õigel ajal. Viimase aasta jooksul panku tabanud tagasilööke oleme näinud õnneks kõrvaltvaatajana ja usun, et oleme suutnud sellest ka väga palju õppida. Alustame nii-öelda puhtalt lehelt.

Meil puudub laenuportfell, kust võiks välja tulla ebameeldivaid üllatusi. Samas on meil võimalik hakata korralikku portfelli looma, sest konkurendid on oma laenugevust viimasel ajal oluliselt piirama hakanud. Üha enam ettevõtteid pöördub laenu saamiseks oma projektidega meie poole. Hoiame laenuotsuste tegemisel küll konservatiivset joont, kuid usaldusväärsetele ja hea tagatisega projektidele oleme seni laenu väljastanud. Klientide hoiuste saamiseks on töötav ja konservatiivne laenuportfell oluliseks usalduse nurgakiviks.

Mis julgustas sisenema pangandusturule maailma finantskriisi tingimustes?

LHV on tegutsenud investeerimisühinguna juba kümme aastat. Enam kui aasta tagasi tehtud otsus pangalitsentsi taotlemiseks oli ettevõtte arengu sei-

sukohalt loomulik jätk. Esimesed mõtted pangaks saamise teemal tekkisid juba 2007. aastal. Litsentsi taotluse esitamiseni jõudsime eelmise aasta mais. Nüüd, aasta hiljem, oleme litsentsi saanud, ent samal ajal on olukord pangandusturul suuresti muutunud. Meie võimalused turul kiiremini ja edukamalt läbi lüüa on kasvanud.

USA Föderaalreservi endine juht Alan Greenspan on öelnud, et kui ta oleks praegu 50 aastat noorem, teeks ta uue panga. Tema hinnangul on võimalik püüda kliente, kes otsivad raskustes olevatele suurpankadele alternatiivi hoiuste turvaliseks paigutamiseks. Eestis pole küll raskustes suurpanku, aga kas mingeid paralleele võib tõmmata?

Saan Greenspani mõttest väga hästi aru. Suuremad ärimahud toovad üldiselt kaasa suuremad riskid.

ERISTU VÕI SURE:

Juhatuse esimees Erki Kilu lubab, et tavalist halli jaepanka LHV-st ei saa.

juneda klassikaliseks jaepangaks kümnete kontori- ja sularahaarveldustega. Selleks pole täna enam vajadustki. Inimesed, kes on üles kasvanud koos internetiga, ei vaja oma rahaasjade korraldamiseks enam laia pangakontori võrku. Tahame olla nüüdisaegne pank ja pakkuda isiklikku teenindust.

Millised uued tooted-teenused pangaks saamisel lisanduvad?

Esimeses järjekorras laieneb pangatoodete valik hoiuste, laenude ja arvelduste võrra. Need on kolm põhilist uut toodet, millega alustame. Hoiuseid hakkame pakkuma kõikidele klientidele, kes soovivad oma raha LHV-s hoida. Laenugevuse suuname peamiselt ettevõtjatele. Kui hoiuseid ja laene hakkasime pakkuma vahetult pärast litsentsi saamist, siis arveldustega alustame augustis. LHV liitumine arveldussüsteemidega võimaldab klientidel tavaliste arvelduskontode avamist LHV-s ning Eesti-siseste ja välismaksete teostamist teiste pankade vahel. Usun, et järgmistel aastatel laieneb meie pangatoodete valik veelgi.

Kust võtate pangandusalase oskusteabe?

Viimase aasta jooksul oleme uute töötajate valikul lähtunud eelkõige sellest, et inimestel oleks pangandusalane või muust finantsvaldkonnast pärinev töökogemus. Meile on asunud tööle inimesi teistest pankadest, eeskätt laenuvaldkonda, milles tahame end pangana enim arendada. Viimase aasta jooksul on mitu meie töötajat ennast pangandusteemaga rohkem kurssi viinud ja uueks väljakutseks valmistunud.

Tugevdamiseks LHV kompetentsi pangandusvaldkonnas, laiendati alates sellest aastast ka LHV nõukogu viie liikmeni. Nõukogusse kuuluvad nüüdsest Rain Lõhmus, Andres Viisemann, Tiina Mõis, Hannes Tamjärv ja Heldur Meerits. Mul on hea meel, et LHV nõukogu liikmed tunnevad panga arengu vastu aktiivselt huvi ja toetavad juhatust keerukates küsimustes oma nõu ja kogemustega.

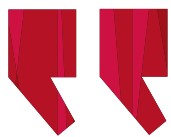
Millisena näete võimalust arendada pangana ka väljapoole Eestit?

LHV on registreeritud Eestis ja pakub juba praegu piiriüleseid teenuseid Lätis ja Leedus. Pangaks saades jätkame Lätis ja Leedus pangateenuste pakku- misega piiriülesele. Lähiperspektiivis keskendume pangategevuse väljaarendamisele siiski peamiselt Eestis. **LHV**

Kliendid, kes hoiustavad oma raha pankades, on ju eelkõige huvitatud sellest, et nende raha säilimine oleks tagatud ja pank ei satuks likviidsusprobleemidesse. Pangandus on usaldusel põhinev äri. Kui kliendil tekib kahtlus oma kodupanga laenuportfelli kvaliteedis, soovib ta pigem hoida oma raha mõnes teises pangas, mida ta rohkem usaldab. Minu meelest on ka Eestis inimesed riskide peale rohkem mõtlema hakanud.

Mille poolest eristute senistest pankadest?

Mõtleme Eesti inimestega samal lainel. LHV on Eesti pank ja me lähtume otsuseid tehes sellest, kuidas peaks siinses kultuuriruumis käituma, et meie kliendid end kõige paremini tunneksid. Ning mitte ainult kliendid, vaid ka meie töötajad. Võrreldes teiste pankadega tahame olla tugevamad investeerimisteenuste poolest, millele oleme seni spetsialiseerunud. Kindlasti tahame säilitada omanäolisuse ja mitte ku-

Tahame olla esimene ja eelistatuid uue põlvkonna pank Eestis.

RAT RACE 2009 **Kontorirotid tõusu (t)eel!**

TALLINNA RAEKOJA PLATS, 1. JUUNI KELL 15.00

TARTU RAEKOJA PLATS, 1. JUUNI KELL 16.00

RAKVERE KESKLINN, 5. JUUNI KELL 17.00

Käes on aeg võtta kapist tossud, kutsuda oma tiim ühisele lõbusale mõõduvõtmisele ja näidata, kes on TEGELIKULT kõige kiiremad kontori-töötajad Eestimaal.

Osale aasta lähedamal üritusel, saa tähelepanu ja võida kaasvõistlejaid. Registreeri oma meeskond juba TÄNA aadressil www.ratrace.ee

Sinu tähetund saabub peagi!

Rat Race 2009 videokonkurs

Külalised Reporterite veebi, aasta kuulus rätid videokarrika tegutsesid ja nina hõõl oma lemmiku post.

Reporterite veebi videokarrika on otsustanud kõik töötajad kontori-rotid, kes Tallinnas, Tartus või Rakveres Rat Race-i osa-levad. Lõugu filmimiseks võta kasutusse mõteki või kaamera, aga kindlasti fantaasid kuna kontorirotide soojendus-üritused on peetud loetlugudest :)

Videod hõõl 20. ring ja reporterite veebi kasutajad ring 29. mail esitatakse võlga ni žüri kui ka publiku hõõl.

Täpsemat info ja tingimused: www.ratrace.ee

Videod saat vaatata ring hõõlata: www.reporter.ee

Ole uudistega kursis

telli pommuudise SMS-teenus aadressilt pommuudis.delfi.ee

www.forte.ee
www.forte.ee

Tõsised uudised
loodusest tehnikani!

FORTE

Siis,
kui
veel

panku polnud

Ehkki keskajal oli raha laenamine ja sellelt teenimine surmapatt, jõuti elukorraldusega siiski sinnamaale, et laenuõudlusele ei suudetud enam vastu panna.

Tekst: **Jüri Kuuskemaa**
ajaloolane

Põlise kristliku arusaama järgi ei kuulu aeg mitte inimestele, vaid jumalale. Seetõttu on kõlvatu teenida aja kulgemisel – näiteks laenata kellelegi raha ja nõuda mõne aja pärast saajalt tagasi rohkem raha, kui ta sinult sai. Väljalaenatud rahalt protsentide himustamine oli puritaanlikust vaatevinklist alatu liiakasuvõtmine, väärt kõige karmimat hukkamõistu ja karistust, vaata et kuni tuleriidale saatmiseni välja. Samaaegne oli inimese surmajärgse saatuse täiesti mustvalge perspektiiv: sa lähed kas põrgusse või paradiisi. Alles XII sajandil „leiutasid“ katoliku teoloogid äärmuste vahele n-õ puhvriks puhastustule, kus mõõ-

dukalt patuseid hingi mõnda aega küpsetatakse või grillitakse, kuni nad saavad oma patud nuheldud ja võivad rehabiliteerituna õkva paradiisiaedadesse siirduda.

Itaallased andsid järgi

Keskaegses Euroopas olid juudid ainsana vabad kristliku eetika kammitsatest. Nemad võisid endale lubada teistele põlualuseid elukutseid – pandimajapidaja ning pankur. Neid tikuti küll põlgama ja vihkama, kuid edukuse pärast ka kadestati.

Liigranged dogmad kipuvad elule jalgu jääma. Nii juhtus ka jumala ajamonopoliga. Rehkendamis-

nutikad itaallased olid esimesed, kes hakkasid laenamise keelust mööda hiilima. Nemed leiutasid niihästi kahekordse raamatupidamise ja pandimajapidamise (mitte juhuslikult pole pandimaja rahvusvaheliseks nimetuseks Lombardia maakonnale viitav *lombard*) kui ka mööblitüki itaaliakeelse nimetusega *cassapanca*. Viimase all tuleb mõista erilist mööblieset ehk rahalaegast, mis kujutas endast ülestõstetava istmelauaga kirstpinku rahakukrute hoidmiseks. Kassapinki pandud rahavara turvamiseks polnud esmase tähtsusega mitte lukk, vaid rahavahetaja või -laenaja tagumik – raha sai pingi seest kätte vaid siis, kui omanik end sellelt kergitas. Tihti peale olid kassapingid maalingute või puuvooliga rikkalikult kaunistatud.

Laenuõudlust oli alati: kes vajas lisaraha värske kaubapartii ostmiseks, kes uue maja või laeva ehitamiseks, kes poja või tütre seisusekohaste pulmade pidamiseks. Kõige rahamaiamate hulka kuulusid muidugi vürstid ja kuningad, kel oli kombeks korraldada ülikulukaid ja riskantseid sõjarekti, mis võisid võitja tänu sõjasaagile hullupööra rikastada, ebaõnne korral aga jätta lootusetute võlgadega koormatud maa kiratsema ning lohutu lese äsjast uljurit leinama.

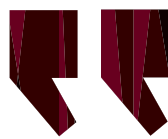
Kuidas olid lood keskaegses Tallinnas?

On kaks dokumentide liiki, millest saab küsimustele vastuseid. Nendeks on kodanike inventaariumid ning linna pandi- ja kinnisvararaamatud. Viimaseid hakati pidama alates 1312. aastast. Alailma on neis nimetatud, et sellel või teisel kinnisvaral lasub võlg selle või tolle isiku või institutsiooni kasuks.

Iga enesest lugupidav kodanik jättis testamendi või legaadi põhjal raha kiriklikele institutsioonidele: niihästi oma kihelkonna kirikule, oma tsunfti või gildi altarile kui ka kloostri(te)le ja seekidele, kaupmehed aga heategevale Tahvelgildile.

Paradoksaalsel kombel osutasid peatselt ülekülluslikeks linna heidikutele pühendatud annetused. Püha Vaimu kiriku juures asunud seek, samuti Tartu maantee alguses Kivisilla juures asunud pidalitõbiste varjupaik ehk Jaani seek valdasid raha rohkem, kui tarvis läks. Heategevus kattis niihästi hoonete ehitamise ja hooldamise kulud, personali palgad, santide ja tõbiste ülalpidamiskulud söögi-joogi, riietuse, kristliku hingehoiu ja ihude ravitsemise tarvis.

Mida teha annetuste üle-

*Kui laenad,
siis põled
põrgus,
kui ei laena,
lähed
pankrotti.*

Keskaegne
mõttepera

ILUSAD RÕIVAD:

Selliselt riietuti Tallinnas
17. sajandi teisel poolel.

jääkidega? On kahjuks unustatud, kellel Püha Vaimu või Johannese seegi eestseisjatest tärkas mõistlik mõte hakata laenama vaba raha hädasolevatele kodanikele mõõduka vahendustasu eest välja. Nagu teada, olid seekidel oma eestseisjate nõukogud – nii nagu praegu firmadel. Need koosnesid tavaliselt linna eliiti kuulunud isikutest: raehärrad, gildivanemad, Suurgildi varakad kaupmehed. Eestseisjate otsustada polnud mitte üksnes seekide kokukord, vaid ka finantside kasutamine, olgu siis investeerimiseks või laenamiseks.

Heategevatest annetustest meenutaksin siinpuhul vaid kaupmees Lutke van Oyteni 1556. aasta paiku Oleviste kirikule „kodusantide laua“ ülalpidamiseks tehtud kingitust suurusega ühtekokku 3500 marka, mis toona vastas 1000 taalri väärtusele – seega oma 30 kilo hõbedat.

Kujunes tavaks, et kasvik ehk protsendid laenu moodustasid 6%. Kasvikut pidi laenaja tasuma kinnisvara tagatisel kaks korda aastas – lihavõtteks ja miiklipäevaks. Näib, et laenu põhisumma kiirest tagasisaamisest polnud seegid sageli huvitatudki, mistõttu laenu tagasimaksmise tähtaega laenulepingus kindlaks ei määratud. XV sajandil, mil inflatsioon oli aeglane, näis olevat soodsam saada laenajalt pikaajaliselt protsente. Kui seek kapitali välja rentis, siis pääses laenaja protsentide maksmisest, tasudes korraga kogu võlasumma.

Tasu natuuras

Omapäraseks rahandamisvõtteks oli osa kasviku tasumine natuuras. Näiteks üks Pikal tänaval elanud pagar leppis seegiga kokku nõnda, et maksub 3% kasvikut rahas, ent ülejääva 3% eest saadab iga nädala teisipäeval ja reedel seeki teatud koguse saiakesi. See rituaal kestis õige pikalt. Kui võlgnikust pagar suri, küsis Jaani seegi eestseisus tema pagarist pojalt, kas ta soovib oma isa võla ära maksta või jätkata vanaviisi. Poeg eelistas jätkata isa kombel.

Kodanikud vajasid senisest enam laenu- raha pärast seda, kui raad võttis 1380. aastal vastu määruse, et kui keegi ostab seespool linnamüüri puust elumaja, peab ta selle nelja aasta jooksul asendama tuleohutuma kivihoonega, misjärel võib seda kasutada *ius estonicum*'i (eesti õiguse) alusel. Vastasel korral tuli maksta trahvi ning kinnistu konfiskeeriti.

Kapitaalse kivimaja ehitamine on teadagi kallid lõbu, milleks nii siis kui ka nüüd vähesed ilma laenu abita suutelised olid või on. Kui XIV sajandil hinnati mõne puumaja väärtust vaid 50 Riia margale, siis pärast tulekahju 11. mail 1433. aastal ehitamisele kuulunud toekad kolmnurkviiuga kivist ait-elamud, nagu neid meie hansaaja ilmalike esindushoone- tena teame, sundisid ehitusisandaid sageli võtma laenu kuni 300 Riia marka.

Riskide hajutamiseks küsiti sagedasti raha mitmelt kreditorilt: 100 marka ehituslaenu saadi näiteks Püha Vaimu seegilt, teine 100 Jaani seegilt ja kolmas 100 kellelki eraisikult. Tagantjärele on kõige tülikam saada ülevaadet eralaenudest, sest erinevalt linna asjaajamisest on need vähem dokumenteeritud. Laenajaid mainitakse juhtudel, kui kinnistu pärandatakse, antakse kaasavaraks mehele läinud tütrele, müüakse või võõrandatakse võlgade katteks. Linna kinnisturaamatute sissekandeid lehitsedes jääb mulje, et ülemäärase laenamise tõtu võõrandamist tuli ette õige harva, ehk vaid kord 50–100 kinnistu kohta.

Kui kinnisvara valdaja osutus siiski maksujõuetuks ning jäi seegile võlgu, nõudis linn, et seek ei saaks oma valdusse mitte kinnisvara ennast, vaid selle sundmüügist laekuvat raha. Nii üritas hansalinn vältida nn surnud käe õiguse levikut, mis tähendab liiga suure osa kinnisvara üleminekut kiriklike institutsioonide omandisse. Jaani seegile oli küll paavsti legaadi Modena Wilhelmi 1237. aasta ürikuga erand tehtud, kuid linn püüdis selle rakendamist igati vältida.

Mis puutub majade hindadesse, siis XVI sajandi keskel, mil Tallinn oli enne laastavat Liivi sõda oma kaubandusliku õitsengu tipul, maksid kõige kallimad suurkaupmeeste kinnistud kuni 7000 Riia marka, see on 2000 taalrit ehk 60 kilo hõbedat. Mõistagi ei kuulunud niisuguse kinnistu koosseisu mitte üksnes aida- ja salveruumidega elamu, vaid ka pikka ja kitsast õue palistanud hobusetallid ja vankrikuurid, lehmalaudad, õllepruulikojad, teenijate ja külaliste

ESIMENE PILT:

Tegemist on esimese teadaoleva gravüüri Tallinnast aastast 1615. Autoriks A. Goeterius.

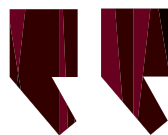
õue-elamud ning muu (näiteks kodukabel, sigala, kanala, lambaaedik), vahel väike õueaedki.

Laenu abil aadlikuks

Tallinna kaupmeeste arvukalt avaldatud inventaariumides, mida koostati nende surses raeliikmete osavõtul, on alailma märgitud ära luksuslikke hõbeesemeid – veinikanne, peekreid, pokaale ja muud –, mis jäetud pandiks ehk laenu tagatiseks. Kui laenu tagasi ei makstud, läksid need esemed võlausaldaja omandusse. Mulle pole küll inventaariumidest teated panti jäetud rüütlimõisatest silma torganud, kuid muudes dokumentides mainitakse vahel neidki. XVII sajandi esimesest poolest alates on Eestimaa rüütelkonna säilinud paberites mainitud tookordsete mõisnike seas *Landsassen*'it. Rüütlimõisa valdajat tituleeriti ametlikult *Erbherr* (eesti k pärushärra), ent kes on *Landsass*, eestipäraselt maasaks?

Adam Oleariuse kuulsas reisiraamatus Hols-tein-Gottorpi ekspeditsioonist Moskooviasse ja Pärssiasse on muu hulgas juttu laevahukust 1634. aastal Eesti rannikul, päästetute võõrustamisest Tallinna raehärra Johann Moelleri poolt Kunda mõisas ning tema Tallinna majadest (praeguse aadressiga Vana turg 6, Viru 2 ja 4). Johann Moeller ongi vast meie kuulsaim *Landsass* – pandimõisa pidaja.

Niihästi Harju-Viru keskaegse rüütelkonna kui ka Rootsi ajal (1582) moodustatud Eestimaa rüütelkonna eeskirjade kohaselt tohtisid rüütelkonna liikmeteks olla üksnes isikud, kellele maaisand oli läänistanud mõisa (saksa k *Rittergut*, rüütli vara). Rüütelkonda mittekuulunud isikud ehk kodanlased

*Kapitaalse
kivimaja
ehitamine on
teadagi kallis
lõbu, milleks
nii siis kui ka
nüüd vähesed
ilma laenu
abita suuteli-
sed olid
või on.*

ei võinud rüütlimõisaid omandada. Ent elu tegi omi korrektiive. Mõnigi kohalik aadlimees, vaesunud või end lõhki laenanud kas Liivi sõjas või järgnenud Rootsi-Poola sõdades, pidi oma rüütlimõisa loovutama võla katteks mõnele kodanlasele Tallinna kaupmeeste seast. Olid viimased ju juba keskajal sageli rikkamad kui maa-aadel.

Tallinnas kerkis esile terve tosin kaupmeeste suguvõsa, kes sai sel kombel mõisate valdajaks. Peale Moelleri võtsid rahakate laenajatena pandimõisaid üle ka Bremen, Dellingshusen, Gernet, Glehn, Hueck, von zur Mühlen, Wistinghusen jt. Ajapikku õnnestus mõnel *Landsass*'il seisuilike vaheseinte kiuste naituda pärisaadlist pärit preiliga ning sõbruneda rüütlitega, kuni keegi asjaomastest kas tõsteti maaisanda poolt aadliseisusesse või otsis endale aadlidiplomi, nagu näiteks viis venda von zur Mühlenit koos ühe nõbuga, käies Austria-Ungari keisrikojale välja 5000 floriini.

Et rüütelkonna mainet mitte alla viia, oli koguni kuni 1860. aastateni aadlikel keelatud müüa rüütlimõisaid rüütelkonda mittekuuluvatele isikutele ning võtta rüütelkonda vastu neid, kel oli küll aadlitiitel, kuid puudus mõis.

Kohalikud siniverelised, keda XIX sajandi keskpaigaks oli Eestimaa rüütelkonda kogunenud 150 suguvõsa, vabanesisid rikkaste kaupmeeste kui laenuandjate tülikast sõltuvusest alles XIX sajandi hakul, mil oli juba moodustatud Eestimaa Rüütelkonna Krediitkassa ehk aadlipank.

Teenijatüdrukudki laenuandjaks

XVIII sajandi lõpu ja XIX sajandi alguse Tallinna alamkihti kuulunud nõndanimetatud mittesakslaste ehk eestlaste eluolu uurinud Saksa teadlane Otto-Heinrich Elias on „Vana Tallinna” XVII kogumikus kirjutanud ka üsna jõukatest eestlastest, kel olid kodus juba punasest puust kaardimängulauad, inglisiinast serviisid ja pildid seintel. Seesugused krediteerisid vahel oma saksa äripartnereidki. Nii näiteks sai kõrtsipidaja Hedwig Maria Zilliacus 1780. aasta paiku korduvalt eestlastelt laene, mõnikord enam kui 100 rubla korraga. Võrdluseks: 500-rublase aastasissetulekuga heasse seltskonda kuulunud baltisaksa perekond võis tookord, 200 aasta eest, selle rahaga lahedalt ära elada ja kord nädalas arvukalt külalisigi võõrustada. Samal ajal moodustas mõnel vähetsustatud tööalal aastapalk vaid 30 rubla.

On teada isegi juhtum, kui eestlannast teenijatüdruk laenas raha oma aadlidaamist tööandjale. Miks ka mitte: patriarhaalsete heatahtlike suhete korral, mida ju kah mõisnike ning lihtrahva vahel ette tuli, kehtis siiras vastastikuse abistamise komme.

Mine sa tea, kuidas nende varakamate talupere ja rahalistes raskustes aadlikest ohvitseridega oli – Palmse von der Pahlenitest, kellele samuti Tallinnas maju kuulus, on teada üks iseäralik lugu XIX sajandi algusest. Nimelt kurtis keegi külla tulnud naabermõisnik, et tema talupojad ei armasta teda.

„Kas sinuga on sama lugu?” päris ta Palmse mõisahärralt. Too ütles, et uurime järele. Ta laskis kutsuda järgmiseks päevaks mõisa mõisakogukonna talupoegade vanemad ning teatas neile, et on kahjuks sunnitud võlgade tõttu mõisa loovutama. „Kui palju härra võlgu on?” pärinud vanim talupoeg. „Kolmkümmend tuhat rubla,” vastanud von der Pahlen. „Millal tuleb see raha ära maksta, et mõisast mitte ilma jääda?” küsis talumees. „Nädala pärast,” ütles mõisnik. Talupojad vaatasid üksteisele vaikides otsa ja noogutasid vanema küsiva pilgu peale. „Oodaku härra viis päeva,” kostis talumees ning vaikset nohisedes läksid nad ära.

Viis päeva hiljem tulid talupojad tagasi, tuues kaasa riidest koti. Vanem talumees ütles: „Teie ja teie esivanemad on meile head mõisaisad olnud ning meid aidanud ja toetanud, kui vaja, eriti suure näljahäda aegu Rootsi aja lõpul. Meie tahame, et te jääksite Palmseesse. Siin on kolmkümmend tuhat rubla. Makske oma võlg ära ja jääge meiega.” Ja seepeale olid Palmse talupojad puistanud kaasatoodud koti lauale tühjaks: seal oligi lubatud summa.

Ent sestpeale kulus veel üle saja aasta, enne kui eestlased said luua päris oma panga. **LHV**

KESKAEGNE TALLINN:

Pika ja Tolli tänava ristmik 19. sajandil.

Birgit Õigemeel:

„Tahan veel kaua-kaua laulda”

Läbi aegade Eesti ühe suurima konkursi võitnud lauljatar **Birgit Õigemeele** elu muutus päevapealt. Kuid selline edu pole tulnud iseenesest, selle taga on hulk õigeid otsuseid ja pealehakkamist.

Tekst: **Tiit Efert**, pildid: **Jarek Jõepera, Scanpix**

Paljud televaatajad mäletavad, kuidas 2007. ja 2008. aastal tõi TV3 saatesari „Eesti otsib superstaari” kokku tuhandeid noori üle Ees- ti. Kõik soovisid teha tähelendu lauljana. 2007. aastal saatest võitjana väljunud Birgit Õigemeele sõnul võib saates osalemist pidada üheks suurimaks töökonkursiks, mis Eestis korraldatud. Konkursi edukalt läbinuile see töölepingut ja igakuist palgasummat kontol siiski ei kindlustanud. Võit andis samas võimaluse koguda endale tuntu- ning sukelduda siis Eesti muusikaäri tundmatusse vette, kus pinnale jõudmine on vaid enda kättes.

Õigemeele sõnul oli konkurss ka tõhus koolitus, kus igaüks pidi ise enda eest seisma. Pikk esinemiste kadalipp žürii ja publiku ees andis kogemuse ning julguse ennast laval näidata. „Oi kui palju närvitsemist enne žürii ees esinemist oli ...” meenu- tab Birgit Õigemeel, kes suutis ennast vajalikul hetkel kokku võtta.

Võidu järel plaadifirma omanikuks

Lauljatar on rahul kõigega, mis kahe aasta tagusele võidule on järgnenud. „Lauljaks saamine oli minu unistus. Olen laulmisega tegeleenud juba pikka

aega. Õppisin ka Georg Otsa koolis laulmist. Samas poleks ma iialgi uskunud, et kõik nii kiiresti ja hästi läheb,” sõnab ta.

Birgit Õigemeel ei jäänud pärast saate võitu esinemis- ja plaadistuslepingute pakkumisi ootama, vaid haaras ise kohe härjal sarvist. Tänapäevaks on ta plaadifirma omanik.

Seni on plaadifirma andnud välja kaks Birgit Õigemeele enda plaati ning kogumikud „Absoluutselt hitid” I ja II. „Praegu oleme keskendunud rohkem minu muusika väljaandmisele, aga tulevikus kavatseme tegeleda ka teiste artistidega,” on Õigemeel plaadifirma arengus kindel. Kuigi plaadimüük on Eestis viimasel ajal vähenenud, ostetakse kodumaiste artistide helikandjaid võrreldes välismaistega siiski rohkem. „Minu plaadid on müünud hästi. Võib rahule jääda,” kinnitab Õigemeel.

Debüütalbum valmis 2QS Productionsi produtsentide meeskonna käe all ning jõuluplaat „Ilus aeg” koostöös arranžeerija Uku Suviste ja produtsent Ivar Mustaga. „Uus produtsent toob endaga alati kaasa ka kõlalisi muutusi ja uuendusi. Pealegi olen veel noor ja oma tee leidmiseks on hea teha koostööd erinevate autorite ja produtsentidega.

ISEENDA PEREMEES:
Laulmisega elab Eestis kenasti ära.

Järgmine plaat tähendab võib-olla hoopis midagi uut. Kindlasti jään aga popmuusikale truuks," selgitab Birgit Õigemeel.

Lugude kirjutamine on investering

Esimese plaadi puhul tegid produtsendid laulud valmis ning Birgit lihtsalt laulis need stuudios sisse. Mõnda lugu oli vaid tarvis noore artisti laulustiilile

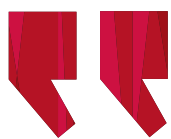
agus. Seetõttu pole juba järgmise albumi puhul võimatu, et olen ka ise autorite hulgas," lubab Birgit.

Õigemeel tunnistab, et tegelikult teenivad Eesti muusikud peamiselt esinemistelt. „Plaadid suurt tulu ei too, sest nende tegemine on kallis, Eesti aga väike ja seetõttu ostjaid vähe,” selgitab Birgit. Samas lisab ta, et plaadid aitavad inimesi kontserdile tuua. „Inimesed soovivad uut loomingut kuulata,” märgib ta. Birgiti sõnul elatub Eestis muusikaärist ära, aga rikkaks ei saa. Kaasa aitavad esinemised firmade üritustel – klubisid ja kontserdisaale Eestis paraku kuigi palju ei ole.

Birgit on mõelnud ka ingliskeelse loomingu peale, kuid mõistab, et Eesti piiride ületamine on muusikaäris keeruline. „Eestis laulan peamiselt eesti keeles, sest siinse publiku jaoks kõlavad emakeelised laulud palju kodusemalt,” lisab lauljatar.

Birgit meenutab, et pärast telekonkursi võitu oli ta populaarne just väga noore publiku hulgas. Paari aastaga on aga temast saanud üks neid väheseid artiste, kelle muusika meeldib erinevatele põlvkondadele. „Väga palju olen saanud tagasisidet näiteks noortelt emadelt,” lausub ta.

Lauljatar kinnitab, et ta ei tea veel, kui kaugele ta oma lauljakarjääriga jõuab. „Püüan teha kõik, et püsiksin Eesti muusikaturul kaua – tahan veel kaua-kaua laulda,” kinnitab ta. **LHV**

Mõned ideed võivad tekkida laulmise käigus. Seetõttu pole juba järgmise albumi puhul võimatu, et olen ka ise autorite hulgas.

sobivamaks kohandada. „Kõige parem tulemus tuleb siis, kui nokitsen lugudega stuudios ka ise, nii sünnivad uued ideed,” räägib lauljatar.

Järjest kasvab Birgiti soov ise lugusid kirjutada. Kui õnnestub kirjutada pala, mis jääb pidama aastakümneteks, on see ühtlasi investering tulevikku. „Mõned ideed võivad tekkida laulmise käi-

LHV-sse saad nüüd oma **pensioni üle tuua** järgmistes kohtades:

LHV

- **LHV investeerimiskeskus Tallinnas** Tartu mnt 2 (City Plaza I korrusel)
E-R 9-17.30. Info ja nõustamine 6 800 400

MARFIN BANK

- **Tallinn** Pärnu mnt 12 · **Tartu** KÜÜNI 2
Jõhvi Keskväljak 6 · **Pärnu** Hommiku 4

Krediidipank

- **Tallinn** Narva mnt 4, Sõle 59 / Kari 1, Jaama 1a, Sõpruse pst 201/203,
Punane 16, Ehitajate tee 107 · **Tartu** Akadeemia 3, Riia 2
Maardu Keemikute 37 · **Narva** Kerese 5 · **Rakvere** Lai 18
Jõhvi Keskväljak 4 · **Võru** Jüri 24 · **Viljandi** Tallinna mnt 6
Pärnu Rütli 47 · **Kuressaare** Lossi 3

DreamCapital

- **Rapla** Tallinna mnt 43-17

COMPENSA
VIENNA INSURANCE GROUP

- **Tallinn** Roosikrantsi 11 · **Pärnu** Aida 5
Tartu Riia 4 · **Viljandi** Tallinna 19

Ettevõtjad on väärtuse loojad

Tekst: **Tiit Efert**, pildid: **Scanpix**

Kui te pole oma praeguse töökohaga rahul, looge oma ettevõtte ning tehke endale ise töökoht, soovib majandus- ja kommunikatsiooniminister **Juhan Parts**.

Tundub ju ahvatlev, kuid miks siis pole selline käitumismall tänases ühiskonnas populaarne? Kui vaadata ettevõtluse aktiivsuse mõõdupuid, siis oleme Juhan Partsi sõnul Euroopa Liidu keskmisest tagapool. „Kuid samas, kui võrrelda Soomega, mis on meist arenenuma majandusega ühiskond, ning Läti ja Leeduga, siis oleme suhteliselt samas seisus,” räägib Parts. Samas tunnistab ta, et tulevikuväljavaatena tänane olukord meid rahuldada ei saa. „Ettevõtlus on ühiskonna kultuuriliste väärtuste osa. Ettevõtlus loob töökohti ning ühiskonnale lisaväärtust,” sõnab Parts.

Noored ei hinda ettevõtlust

Tema sõnul on Eesti praegu avatud välisettevõtetele, aga meil on vaja ka oma ettevõtlust arendada. „Ettevõtlus peab olema osa iga rahva kultuurist,” lisab Parts. Kui jätame statistika tagaplaanile, on ministri sõnul trendid kahtlemata murettekitavad, sest ettevõtlus ei ole noorte hulgas populaarne. „Tahtmata noori kritiseerida, ei ole nende esimesed vali-

kud võtta midagi ette, luua mingi äri, seada endale sisse ettevõtja elu,” sõnab Parts.

Selle poolest ei erine meie noored aga karvavõrdki keskmisest Euroopa noorest. „Euroopas lei-
dub erinevaid kultuure, ent ettevõtluse suhtes on hoiakud ühtsed. Samas Ameerika Ühendriigid on teine poolus. Seal on elukorraldus suunatud maksimaalselt sellele, kuidas ettevõtluse vaimu kasvada, seda põldu harida ja rikastada,” räägib Parts. Kuid miks nii?

„See on kultuuriline fenomen. Ühiskonnauurijatel ja ajaloolastel on võimalus see välja selgitada,” räägib Parts. Tema sõnul on huvitav, et pärast pärisorjuse kaotamist Eestis 19. sajandi esimesel poolel sai suur osa eestimaalasi maaomanikeks. „See on oluline jaam meie rahva arengus. Kui rääkida täna erinevate inimestega, siis leiame uskumatult palju neid, kelle esivanemate hulgas on olnud ettevõt-
jaid, taluomanikke, käsitöölisi, pagareid,” lausub Parts. „Kultuuriline potentsiaal on olemas. Me ei pea ennast sel alal kellegagi võrdlema. Meil on oma ajalugu, ettevõtjana hakkamasaamine on meil rah-

vana olnud hästi oluline." Kuid ometigi on toimunud mingi nihe.

Riik on kõige alus?

Juhan Partsi sõnul elame praegu ühiskonnas, kus valitseb arusaam, et riik peab alati abistama. Küsitakse, miks riik ei loo töökohti. „See küsimus on olemuslikult valesti püstitatud – rahva hakkamasaamise lähtekohast on see täiesti vale. Ühiskonna seisukohast on oluline hoopis see, kas inimene julgub ise luua ettevõtet ja uusi töökohti,” räägib Parts.

Selle probleemi aruteluga jõuame kooli tasandile. „Ettevõtlusõpe on oluline. See peaks olema kohustuslik juba põhikoolis,” räägib Parts. „Õpilane saama peab koolist mängulise kasvatuse kaudu kaasa ettekujutuse turumajanduse alustest. Ta peab mõistma, mis on turg ja välisturg, kuidas toimib ettevõtlus, rahasüsteem.”

Praegu on kahjuks nii, et esmaseks on riik. Partsi sõnul ütlevad koolijuhid, et õppekavad on niigi üle koormatud ning haridusideoloogid võtavad ettevõt-

Ettevõtlusõpe on oluline. See peaks olema kohustuslik juba põhikoolis.

lusõpet kui tüütut kohustust, aga seda tuleks käsitada kooliprotsessi loomuliku osana. „Me peame seda niikuinii tegema,” sõnab Parts. Euroopas käib tema sõnul sama kultuuriline debatt. „See ei ole meil ainulaadne. Meie jaoks on oluline mitte liiga kaua arutada, vaid hakata tegutsema,” selgitab Parts.

Ettevõtjad esiplaanile

Üks asju, millega me kohe alustada saame, on võimalus hakata ettevõtjaid ühiskonnas väärtustama, tuua neid rohkem esiplaanile ja levitada arusaama, et ettevõtja on kõige kessem elujõu allikas.

See oleks radikaalne muutus. „Seda võime muuta kohe. Me ei saa alahinnata avalikku ruumi – mida tõstetakse esile ja mida mitte,” räägib Parts. „Meil on ju tänagi ettevõtjaskond olemas, aga mõelgem, kuidas ta ajakirjanduse kaudu paistab. Ta ei ole orjapidaja, sisutu eputrilla. Avalikus ruumis ei peaks selliseid näitajaid ettevõtjate kohta esile tõstma,” räägib Parts. Ministri sõnul jaguneb aktiivsem osa ühiskonnast rühmadesse: haritlaskond, poliitikud, ettevõtjaskond. „Iga rühma osa ka kõige

laiemas mõttes peaks mõtestama oma missiooni avaliku isikuna. Ma julgustaks neid ettevõtjaid, kes ütlevad, et ärge mind segage, ma teen oma tööd, ütlemata ka ühiskonda puudutavates teemades sõna sekka,” sõnab Parts.

Lapsed ettevõtetesse

Üks võimalus, kuidas hakata juba lastes tekitama huvi ettevõtluse vastu, on viia neid ettevõtetesse ja näidata huvitavaid asju. „Mulle meeldis väga, kui Siemens AG algatas lasteaedadega koostööprogrammi ja lasteaiarühmad said käia Siemensi ettevõtetes,” räägib Parts.

Tema sõnul võiks suurema panuse anda ettevõtjad, keda me kujutame ette juhtumikuna. Nad võiksid rääkida oma ettevõttes lastele, kuidas majandus toimib. „See on palju mõistlikum kui klassiruumis rääkimine,” sõnab Parts. Tema hinnangul võiks lastega tegeleda lausa süsteemselt. Tallinnas on Tehnopol, Tartus Tehnopark – jagame Eesti pooleks. Iga klass peab käima ühes kahest ettevõtlusinkubatooriumis ja tekitama lastes huvi. „Noorte valikud sünnivad tegelikult juba kolmandas kuni

**JULGUSTAB
ETTEVÕTJAJAID:**
teie olete eeskujuks.

Ettevõtluse lähtekohaks jääb uudishimulikkus ja pealehakkamine. Selleks on vaja teatud hulka enesekindlust, millele lisandub idee.

kuuendas klassis. Siis jäetakse osa aineid tagaplaanile,” täpsustab Parts. Seetõttu on hästi varane inustamine ülioluline.

Algus on raske

Partsi sõnul on selge, et iga ettevõtte alustamine on raske. „Kui praegu tundub, et ühelegi ideele ei jätku raha, siis see on ajutine probleem. Ettevõtluse lähtekohaks jääb uudishimulikkus ja pealehakkamine. Selleks on vaja teatud hulka enesekindlust, millele lisandub idee,” räägib Parts. Tema sõnul käib potentsiaalne ettevõtja maailmas ringi, loeb ja uurib ning loob süsteemi sellest, mille järele on turul vajadus. „Järgmine etapp on praktiline teostus, millega kaasneb ka miljon muret, kuid see on eneseteostus,” lisab Parts.

Tema sõnul on riik loonud mitmekesise menüü ettevõtluse toetamise programmidest. „Kohati kõlab väide, et see on lollus, sest ettevõtja teenib niigi kasumit,” imestab minister väärarvamuse üle.

Alustavale ettevõttele pakuvad rahasüste Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS), Kredex ja kohalikud omavalitsused. „See ei tähenda ainult 50 000–250 000 krooni saamist. Kutsun üles uurima neid võimalusi lähemalt,” lausub Parts, kelle sõnul on kritiseeritud, et EAS on liiga bürokraatlik. „Teisalt olen kuulnud ettevõtjate arvamusi, et tänu EAS-i starditoetuse kadalipu läbimisele said asjad palju selgemaks. See on treening: sa mõtled oma uitmõtte üksipulgi läbi ja saad aru, kas sellel on reaalses elus mõtet,” räägib Parts.

Ministri sõnul pakutakse toetusi väga erinevatele olemasolevatele ettevõtetele. On käendusid, garantiisid, eksporditoetusi, uurimis- ja arendustegevuse toetusi, aidatakse palgata spetsialiste, samuti aidatakse kaasa ettevõtetevahelisele koostööle. „Neid toetusi ei pea üldse kasutama. Samas võivad sõltuvalt ettevõtjast ja tema vajadustest olla soovid erinevad. Alati saame toetusprogramme ümber disainida, aga selleks on vaja riigi ja ettevõtjate vahelist dialoogi,” lisab Parts.

On see olemas?

„Et riik saaks tõeliselt toetada ettevõtjate ühishuve, peaks dialoog olema üksikasjalikum ja mõlemapoolselt nõudlikum. Kui ettevõtja ütleb, et tal ei ole tööjõudu, siis andke andeks – et riik saaks investeerida kutseharidusse, on vaja teada, keda ettevõtjal vaja on,” lausub Parts.

Ministri sõnul on näiteks istunud sageli koos IT-ettevõtetega, et arutada selle sektori ekspordivõimekust. „Oleme arutanud palju, et mida saaksime koos teha. Riik ei topi oma nina sinna, kuhu pole vaja. Ettevõtjad peavad oma ühisvisiooni paika panema. Mis on sihtturud, mida võiks teha riik, et koos paremini hakkama saada? Kuidas kasutame poliitilist ressursi?” selgitab Parts asja mõtet.

Tema sõnul ei piisa ettevõtjate süüdistustest, et majandusdiplomaadid ei tee midagi. „Ma ei ole näinud ühtegi esindajat, kes ei tahaks tööd teha. Nad ei tea lihtsalt, mida vaja on,” räägib Parts. „Pritsime

sappi, aga see ei vii kuhugi edasi. Riik ei ole kellegi oma, see on meie ühislooming. Õppigem kasutama riiki kui võimalust oma osa maailmas kasvatada.”

Partsi sõnul on äri aluseks suhted ja informeeritus. „Maailmas on 220 ja EL-is 27 riiki.

„Rahvad suhtlevad riikide kaudu,” räägib Parts. „Ettevõtjad armastavad väga omaette tegutseda. Üksi toimetamine on liiga populaarne.”

Partsi sõnul on meil palju ettevõtteid, kes teevad tööd ühele kliendile. „Ma usun, et nende aeg hakkab läbi saama. Ma olen märganud mitme puhul, et nende pintsak on piltlikult öeldes väikseks jäänud,” räägib Parts ettevõtjatest, kes tahavad hakata allhanke asemel ise midagi tegema. Heaks näiteks toob Parts siinkohal Baltika, kes õmblemisoskuse asemel müüb tänaseks peamiselt disaini- ja turundusoskust.

Valitseb šokk

Ministri sõnul valitseb Eesti majanduses praegu šokk, mida võiks nimetada ka koomaks. „Tänavune aasta kujuneb selginemise ajaks. Kõik on aru saanud, et vaja on kohaneda. Kuid milline on väljapääsustrateegia? Selginemist ei ole veel toimunud,” räägib Parts.

*Vaja on julget
tegutsemist
investeeri-
misel. Aitab
naljast – tuleb
võtta ka riske.*

Ta toob esile, et eksporditoetuste nõudlus on oluliselt kasvanud. See tähendab, et ettevõtjad püüavad oma tooteid iga hinna eest maha müüa. Äkki on see päästereaktsioon, millest võib välja kujuneda uus käekiri? „Loodame. Selge on see, et Eesti majanduse pealiiniks peab jääma turgude tundmine väljaspool kodumaad,” sõnab Parts.

Teine asi, mis paneks Partsi sõnul majanduse uuesti käima, on investeeringud. „Vaja on julget tegutsemist investeerimisel. Aitab naljast – tuleb võtta ka riske. Tuleb hakata ka uutesse valdkondadesse investeerima,” lausub Parts.

Tema sõnul peame leppima võib-olla sellega, et enne kui ise investeerima hakkame, peavad toimuma ettevõtete ülevõtmised ja ühinemised. „Paljud ettevõtted on müügis. Samas ei julge suurettevõtted praegu Eestisse tulla, sest muidu nopitaks iga päev mõni ettevõtte inglaste või prantslaste poolt,” räägib Parts. Tema sõnul on sellest ühelt poolt küll kahju, aga teisalt suurendab see rahvusvahelist liikumist.

„Majandus on globaalne ja seda ei murra ükski diktaator. Meil ei ole mõtet kahetseda, et me ei suuda vastu seista. Eesti jaoks tervikuna on praegune protsess kasulik,” kinnitab Parts. **LHV**

Kuidas märgata tõusude algust?

Tekst: **Joel Kukemelk**
LHV analüütik

Kui edust joounud analüütikud eirasid märke, mis viitasid saabuval langusele, siis praeguses kriisis ei pöörata tähelepanu seikadele, mis viitavad uuele tõusule. Tutvustame neid siinkohal kõigile.

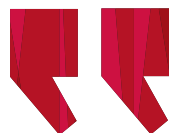
Kui 2007. aastal ületas Eesti kohaliku börsi indeks OMXT 1000 punkti piiri ning aktsiate väärtus oli kolme aastaga enam kui kolmekordistunud, olid investorite ja tavaelanike tulevikuvisionid üliposiitvused. Olukorra niivõrd kardinaalset ümberpöördumist vaid kahe aasta jooksul ei julgenud keegi prognoosida.

Samamoodi ei usutud, et veel möödunud aasta suvel uusi tippu teinud naftahinnad võiksid vähem kui aasta pärast kaubelda juulikuisest hinnast 75% madalamal, et Hiina majanduskasv võiks järgneva viie aasta jooksul aeglustuda alla 10%, et maailma suurimad pangad võiksid seista kokkukukkumise äärel või et globaalmajanduses valitsevat olukorda võidakse üldse veel kunagi tõsimeeli võrrelda Suure Depressiooni ajastuga.

Tänaseks on need „võimatud“ stsenaariumid kõik realiseerunud. Kuigi majandusnõrkuse signaale saab maailma suurimast majandusest USA-st juba mõnda aega, siis tsükli ümberpöördumise alguses eelistatakse neid märke tihti eirata.

Aktsiaturud näitavad palju

Siiski kehtib sama reegel ka vastupidiselt – üldise negatiivsuse taustal kiputakse ka positiivseid signaale eirama. Teadupärast mõjutavad aktsiaturge väga suured summad ning seetõttu annab väärtipaberiturudel toimuv väga head indikatsiooni selle kohta,

Üldise negatiivsuse taustal kiputakse ka positiivseid signaale eirama.

mida võiks oodata majanduselt järgmise kolme kuni üheksa kuu jooksul. Kui turgude langus viitab sellele, et vähemalt järgmised pool aastat reaalmajanduses midagi paremaks ei lähe, siis tänastest halbadest uudistest hoolimata languse peatumine või tõusule pöördumine vihjab sellele, et ees võivad oodata karedust paremad ajad. Vaatame, millised on need märgid, mis võiksid anda vihjeid aktsiaturgudel viimased kaks aastat kestnud langustsükli lõpu kohta.

Börsi vaieldamatuks kuldreeglis on, et kui aktsiaturud suudavad tõusta ka negatiivsetest uudistest hoolimata, on suure tõenäosusega neilt hinnatasemeilt isegi kõige mustemad stsenaariumid aktsiahindadesse juba sisse arvestatud. On selge, et kui ka väga halbade uudiste peale suudab turg tõusta, pole enam midagi, mis alles jäänud investorite meelekindlust muuta saaks. Mõningaid vihjeid halbadele uudistele tugevalt reageerimise kohta juba leidub – näideteks oleks siinkohal USA aktsiaturgude rallid hoolimata pärast salvestatud ajaloo madalaimate tarbijausalduse näitajate turule teatavaks tegemist nii veebruaril kui ka märtsikuu lõpus või turgude plussis püsimine päevadel, mil teatati USA majanduse ühe lipulaeva General Electricu dividendikärpimisest või ühe maailma rikkaima mehe Warren Buffetti ettevõtte Berkshire Hathaway kõrgeima AAA-krediidireitingu langetamisest Fitchi agentuuri poolt.

Vancouverisse võimsa elamuse jahile!

Info ja tellimine

Tel 626 6266

olympiamangud@estravel.ee

www.estravel.ee

Estravel viib olümpiale

Vancouveri XXI Taliolümpiamängud on ainulaadne võimalus saada osa tõelisest olümpiamelust ja elada kaasa oma lemmik-sportlastele.

Peale selle ahvatleb sihtkoht nii aktiivseks puhkuseks mõeldud suusakuurordiga Whistler kui Vancouveri metropolielamusega.

Tule koos sõpradega ja vaata, kuidas ajalugu tehakse! Broneeri oma lennud, majutus ja olümpiapäase juba täna!

Olulist lisateavet leiad siit:

www.estravel.ee/vancouver2010/

Toimumisaeg: 12.–28. veebruar 2010

vancouver 2010

OFFICIAL TICKET AGENT

Padupessimism näitab põhja

Langustsükli lõpu üheks märgiks on see, kui meediast ei ole enam võimalik leida positiivseid avaldusi aktsiaturgude ja majanduse kui terviku kohta ning padupessimism on võtnud võimust ka senini kõige optimistlikumaks tituleeritud meediamagnaadis. Probleemi tunnistamine on alati samm lahendusele lähemale ja see kehtib ka aktsiaturgudel. Igas poliitikute, ettevõtjate, investorite sammus nähakse täna negatiivsust ning isegi kui ettevõtte teatab headest tulemustest, pannakse see pigem juhusliku õnne, mitte oskusliku juhtimise arvele. Intressimäärad on pea üle maailma langetatud 0% peale – USA, Jaapan, Saksamaa, Suurbritannia, Prantsusmaa, Hiina, Austraalia, Saudi Araabia jpt on majanduslangusega võideldes võtnud kasutusele abipakette, mille summad ulatuvad triljonitesse dollaritesse. Meediast kostab meetmete vastu vaid kriitikat ning keegi ei usu, et need midagi majanduse parandamiseks teha suudaks. Tegelik olukord on siiski selline, et nende probleemidega tegeletakse väga aktiivselt juba pikka aega, mis tähendab, et lahendus võib olla lähemal, kui paljud arvavad.

Pea olematu intressimääraga raha pangakontodel või valitsuse võlakirjades hoidvad aktsia- ja pensionifondid on täna aktsiaturgudel tagasihoidlike positsioonidega. Tähtajatud rahasummad on USA-s 2007. aasta jaanuari 7,2 triljonilt dollarilt kasvanud tänaseks umbes 9,5 triljonini. Raha varumine majanduslanguse perioodidel on tavaline, kuid ühel hetkel ei ole enam tööl käivate inimeste jaoks mõistlik 0% intressimääraga raha koguda. Osaliselt selle varutud või tööga teenitava lisaraha naasmine varaturgudele aitaks aja jooksul luua stabiilset ja ühtlast ostusurvet ka aktsiaturgudel.

Jälgi naftahinda

Üheks märgiks langustsükli lõppemisest on kindlasti toormaterjalide – nafta, gaas, metallid, teravili jne – hinnaliikumine ja mootorikütuste tarbimine. Majandusolukorra paranemisest tulenev suurem nõudlus nende järele avaldub kõrgemate hindade näol kohe, ent jõuab majandusraportitesse viivitu-

Üheks märgiks langustsükli lõppemisest on kindlasti toormaterjalide hinnaliikumine ja mootorikütuste tarbimine.

sega. Lisaks tuleks jälgida tähtsamaid aktsiaturu ja globaalse majanduse käekäiku ilmestavaid indekseid üle maailma. Näiteks maailma kaubamahtude liikumist kirjeldav Baltic Dry Index tegi oma mada-laimad tasemed neli kuud tagasi ning Hiina kohalik aktsiaturg on vastupidiselt muule maailmale teinud aprilli esimesel nädalal viimase seitsme kuu tipu.

Et aktsiaturgude pööre paremuse poole ei oleks lühiajaline, vaid kestav ja jätkusuutlik, peab taastuma laenude väljastamine pankadest. Loomulikult ei tohi teha järeleandmisi krediidi kvaliteedi kontrollis, kuid tänaseks probleemiks on see, et ettevõtted ja eraisikud, kes vastavalt oma krediitdiskoorile väärksid krediitkaardi, arvelduskrediidi, laenuaotluse vms rahuldandamist, seda täies mahus ei saa. See on vastupidine olukord sellele, kus mõned aastad tagasi said laenu need, kes seda ei oleks tohtinud saada. Mõlemad olukorrad on majandusele ebasoovitavad, kuid USA uue presidendi poolt ametisse määratud rahandusministri Geithneri peamiseks ülesandeks ongi just selle probleemi lahendamine. Õnneks pole mees ükski – ilma liialdusteta võib öelda, et tegelikult otsitakse sellele probleemile täna lahendusi üle maailma pea kõikide mõjuvõimsate riikide valitsusjuhtide tasandil.

Äärmusest äärmusesse

Kui kaks aastat tagasi, mil maailma majanduse taevast ei tundunud olevat ühtegi murepilve, suutis meedia ära põhjendada selle, miks meie eluajal ei tohiks enam kunagi tõsist majanduslangust esineda. Peamisteks argumentideks olid kaks miljardit hiinlast ja indialast, kes aitavad tarbimisbuumi elus hoida, Euroopa Liidu piiride laienemine ida suunas, maailma rohke poliitiline oskusteave, mis lubab nõudlusprobleemide korral ennetavalt sekkuda, inimeste ja riikidevaheline harmoonia jpm. Nüüd asutakse põhjendama seda, miks järgmised 5–20 aastat ei tohiks enam mingit majanduskasvu tulla. Äärmustesse langemine on tihti eksitav – ühiskonnal on tendents liikuda tasakaalu poole. Ja sellest tendentsist on kõige lihtsam kasu lõigata regulaarset ja pikaajalisi investeeringuid tehes, et kindlustada endale ja oma perekonnale parem tulevik. **LHV**

98% kahjukannatanutest olid
RSA Kindlustusega rahul või väga rahul.
Kindlustus ja mugav kahjukäsitus telefonil

1526

RSA KINDLUSTUS
KÕIK SAAB KORDA

RSA

Tekst: Tiit Efert, fotod: Scanpix, Kroonika

Vastuolulised ajad

Olympic: koduturul on olukord kõige raskem

Mis siin salata – väga rasked ajad on praegu, sõnab Olympic Casino kaubamärki omava Olympic Entertainment Groupi (OEG) ASi tegevdirektor **Andri Avila**.

Samas leiab ta majanduslanguses kohe ka midagi positiivset. „Kriis on sobiv aeg turuosade ümberjagamiseks. Meie eesmärk on tulla raskustest välja tugevamana,” kinnitab Avila. „Kas see õnnestub või mitte, seda me ei tea, kuid selles suunas tegutseme.”

Andri Avila sõnul on OEG majandustulemused jäänud ootustele alla. Samas on turuosa suurendatud ning tegeldakse kulude kokkuhoiuga. „Kui turg muutub, siis loodame startida healt positsioonilt,” sõnab Avila.

Balti riigid valulapseks

Kui üldiselt võiks riikide majandusliku olukorra järgi oletada, et kõige raskem on seisukord Läti turul, siis

OEG-le teeb muret just Eesti. Seejärel tuleb Läti ja kolmandal kohal on Leedu. Miks nii?

„See on halbade asjaolude kokkulangemine. Administratiivsed sammud riigi poolt ning majanduse raske olukord on kombineerunud,” selgitab Avila. Tema sõnul on kasiinoturg Eestis kahanenud 50–60%, millest 15% on seotud aasta algusest jõustunud kasiinokülastajate registreerimiskohustusega. „See ongi erinevus meie ja Läti vahel, kus registreerimiskohustus oli juba varem olemas,” räägib Avila. Leedus on turg kukkunud 20%, Lätis 40%.

Kliendid, kelle arvel Eesti kasiinoturg headel aegadel kasvas, olid Soomes töötanud ehitajad, kellel polnud laene ega muid kohustusi ning kellel tekkis vaba raha, mida kodus vabal ajal kulutada.

Oluline on usalduse taastumine tuleviku suhtes, sest raha pole ju kuhugi kadunud.

Tase tõuseb

Kui palju majanduskriis kasiinosid lõplikult kinni paneb, on raske ennustada. Selge on aga Avila sõnul see, et pigem sulgevad ukсед vähem rentaablid ja madalama kvaliteediga kohad. „Olgu vähem, aga paremaid kasiinosid. Kümnet suuremat kohta on lihtsam opereerida kui 30 väikest,” lisab Avila.

Senist olukorda võrdleb ta paljuski võidurelvas-tumisega, mille käigus tehti muu hulgas kehvasti läbimõeldud investeerimisotsuseid. „Tänu kriisile tõuseb peatselt tase,” järeltab Avila.

Üks põhjus, miks Leedu on praegu Eestist paremas olukorras, on asjaolu, et kui Leedus kasiinod legaliseeriti, seati neile kohe meist kõrgemad nõuded. „Seetõttu on tase kõrgem. Ühiskonna arvamuse kasiinodest on seal positiivsem ja pole seesmist keemist. Leedulased on teinud head tööd,” räägib Avila.

Ta usub, et majanduse põhi saabub tänava kolmanda kvartali lõpus ning tõus algab 2010. aasta lõpus. „Oluline on usalduse taastumine tuleviku suhtes, sest raha pole ju kuhugi kadunud.

Ning kui õnnestuks veel ka eurole üle minna ... Selle vajalikkust kuulen iga päev oma välisinvestorite käest,” sõnab Avila.

Järgmine eesmärk

Viimase 18 kuu jooksul on OEG analüüsinud mitut kasiino-*resort*'i projekti. „Kui raha hakkab maailmas taas rohkem liikuma, siis suundume laiemalt meelelahutus- ja puhkekeskuste

poole, kus kasiino hõlmab kuni 20% kompleksist,” räägib Avila. Tema hinnangul on kasiinomeelelahutuse tulevik just suuremates ja mitmekülgsetes kompleksides. Peale kasiino võiks seal tegutseda näiteks mitu resorti, lõbustuspark, hotell ja spaa.

Oma osa kasiinovaldkonna arengus mängib ka tehnoloogia meeleto areng. „Kasiinomessil käies näeme igal aastal, kui palju on aastaga edasi mindud,” vahendab Avila. Samas võiks areng olla tema sõnul veelgi kiirem, kui vaid tarbijaid oleks. „Nende vähesus on protsessi aeglustanud,” lisab ta.

Areng seisneb eeskätt selles, et mänguautomaadid on muutunud atraktiivsemaks ja huvitavamaks. Operaatoril on nüüd võimalus reageerida iga kliendi soovidele eraldi. „Automaati laetakse täpselt selliselt seadistatud mäng, nagu künde soovib,” selgitab Avila. Ning tulevikus saab tema sõnul automaadi tarkvara pidevalt uuendada.

„Just see klientide rühm ongi ära kadunud,” tõdeb Avila.

Teistel turgudel on OEG olukord stabiilsem. „Mujal pole nii palju pankrotte. Osa kasiinosid on küll kinni pandud, kuid mitte sellises ulatuses, nagu Eestis,” sõnab Avila.

Tänavu jaanuarist kuni aprillini on Eestis kasiinode arv vähenenud 25% ja mänguautomaatide arv 43%. „Läinud aasta märtsiga võrreldes on automaatide arv langenud suisa üle 50% ning kohti on vähem 30% võrra,” tutvustab Avila statistikat. Tema väitel oli Eestis kasiinosid aasta tagasi ligi 160 ning 2009. aasta lõpuks jääb neid alles 70–80.

Avila sõnul ei ole majanduskriisi ajal olnud õnneks märgata selliste klientide lisandumist, kes loodavad oma viimase rahaga kasiinos elatist teenida. „Neid inimesi, kes võtavad kasiinot kui rahateenimise kohta, on järjest vähemaks jäänud,” kinnitab Avila.

Tallink: reisijaid tuleb järjest juurde

Läänemere-riike ahistavast majanduskriisist hoolimata on Tallink viimase aastaga reisijate arvu kasvatanud.

AS Tallink Grupi müügi- ja turundusdirektor Peter Roose kinnitab, et ettevõttel läheb hästi. „Näeme, et aasta jooksul on reisijaid kõvasti juurde tulnud,” põhjendab ta.

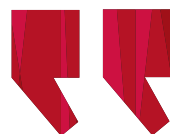
Roose sõnul on Tallink Läänemerele korralikult kanda kinnitanud. Aprilli keskel võeti vastu uus laev Baltic Queen, mis hakkab sõitma Tallinna ja Stockholm vahel. Riia-Stockholmi liinile hakkab mahtu juurde andma seni Tallinnast väljunud Romantika. Järgmisel aastal peaks Roose sõnul ka Riias valmis Tallinki nime kandev uus hotell.

Pole pelgalt transpordifirma

Senised neli Tallinki-nimelist hotelli paiknevad Tallinnas, hõlmates kokku 1000 voodikohta. Samas ütleb Roose, et igal Tallinki hotellil on oma eripära ning nad on pealinna majutusturul oma koha leid-

nud. Aasta tagasi käivitatud taksoäri läheb Roose hinnangul tõusvas joones. Järjest rohkem turiste kasutab Tallinki taksoid ning ka kohalikele on takso tellimise lühinumbrist meelde jäänud.

Roose sõnul pole Tallink üksnes laevafirma, mis viib inimesi ühest sadamast teise. Inimesed soovivad puhata ning Tallink soovibki pakkuda kompleksset puhkuse teenust. „Me oleme alternatiiv kallitele ja kaugetele reisidele ning inimesed mõistavad seda,” räägib Roose. „Alati pole ju vaja kaugele sõita.”

Meie eelis on see, et pakume täisteenusust koos meelelahutuse ja ööbimisvõimalustega.

Kõike tihedamalt liigeldakse Roose kinnitusele Tallinna ja Helsingi vahel. Tänavune suvehooaeg algab Tallinkile teisiti selle poolest, et kaks konkurenti on siinselt liinilt lahkunud. „Tegemist oli küll väikesel laevadega, aga omad reisijad neil olid,” sõnab Roose. Suvel kasvab Tallinki jaoks reisijate maht ka Stockholm ja Helsingi liinil.

Läti turu kohta ütleb Roose, et kasvuruumi seal veel on. „Läti turg on sissetöötamisel. Kui soomlastel-rootslastel on 60 aastat ristlemiskogemust ja eestlastel 19 aastat, siis lätlaste jaoks on kruisi täiesti uus puhkamise ja reisimise viis”. Roose sõnul oodati Tallinkit Riiga juba ammu, sest sealsete operaatorite tegevus oli ebaõnnestunud. Riia sadamat kasutab reisimiseks ka järjest rohkem leedulasi.

Seitse uut laeva

Tallink on viimastel aastatel soetanud seitse uut laeva. Sellega seoses on arenenud edasi ka mugavused ja teenused, mida reisijatele pakutakse. Uus ning kasvav äri sektor on Roose hinnangul konverentside korraldamine laevadel, kuhu mahub edukalt 350–400 üritusel osalejat. „Meie eelis on see, et pakume täisteenusust koos meelelahutuse ja ööbimisvõimalustega. Maismaal peaks neid asju eraldi organiseerima ja kokku sobitama,” räägib Roose. Tema kinnitusele kasvab nõudlus ärikonverentside korraldamise järele kõikides sihtriikides.

Mõningane mõju majanduslangusel Tallinkile siiski on. „Kaubevomaht on kahanenud – see on asi, mida me ei saa mõjutada,” lausub Roose. Tema kinnitusele on Silja Line'i ja Tallinki ärikultuurid tänaseks rahulikult ühildatud ning mõlemast ettevõttest on võetud tulevikku kaasa parem osa. „Alguses oli raske – meil oli Soomes kaks erinevat töökultuuri. Nüüdseks on aga koolitused ja arendustöö vilja kandnud,” räägib Roose.

Tallinki müügi- ja turundusdirektor kinnitab, et sujuvalt töötab ka uudne reaalarajast broneerimissüsteem, mille kaudu ostetakse veerand eraisikute piletitest. „Me teeme pidevat tööd, et see programm veelgi mugavamaks muuta,” selgitab Roose. **LHV**

Värsked maitseed ootavad!

Peakokk Rene Uusmees on moodsa eesti köögikunsti teerajaja, kelle käe all sulanduvad maitsvaks tervikuks kulinaaria põhiväärtused, klassikalised toiduvalmistamise meetodid, tänapäevane tehnika ja professionaalsed oskused. Kõige kohal troonivad eestimaine tooraine ja värsked ning hõrgud maitseaudingud.

Tule ja proovi moodsat eesti köögikunsti juba täna!

Kuni jaanipäevani kehtib "Investeeri" lugejatele menüüs toodud hindadest soodustus 25%, märksõnaks on "LHV".

RESTORAN

MOODNE EESTI KÖÖK

Mässuline prohvjet

Maailma mõjukaimaks ettevõtteks tunnistatud Apple'i aktsionärid ning selle toodangu kasutajad üle ilma on juba mõnda aega mures. Firma asutaja ja juhi Steve Jobsi tervisega pole lood just kõige paremad.

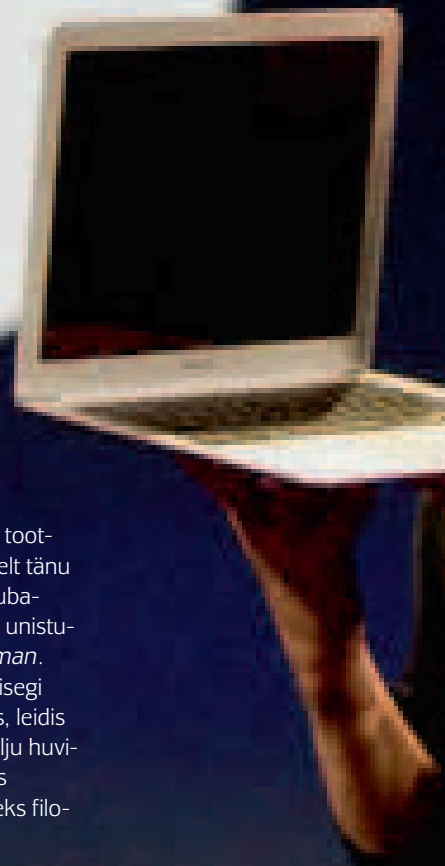
Börsi teeb hellaks see, et Jobsi osa Apple'i väärtusest on kuni 40%, kliente aga mure, et Jobsi taandumisel kaob firmast senine sikk.

Apple ja Jobs tõestavad jätkuvalt, et moodsa elu aksessuaaride loomisel on trendiloojaks ja moediktaatoriks ikka Apple. Ilmselt pole tegu vaid osavate turundusnippide lõksu langenud klientide kestva pimestusega. Need tooted ongi lihtsalt ilusad ja head. Jobs on enam kui kümnend tagasi öelnud: „Väga keeruline on luua tarbijaskonnale uut toodet. Enamasti nad ju ei tea, mida nad tahaksid, enne kui me seda neile näitame.“ Siiani on pea iga uus toode ja tooteuendus saanud rahvusvaheli-

seks megamenükiks. Apple teab, mis on inimesele hea.

Garaažibänd alustas

Üle 30 aasta tagasi ühes California garaažis tootmist alustanud Apple'ist on saanud peamiselt tänu Jobsile üle ilma tuntud ja usaldusväärne kaubamärk. Samas on aga tegu kuulsa Ameerika unistuse täitumisega: Jobs on tõeline *self-made-man*. Praegu 53-aastaselt Jobsil pole ette näidata isegi kolledžidiplomit. Kui Steve kolledžisse astus, leidis ta vähem kui poole aastaga, et seal pole palju huvitavat õppida. Ta jättis kooli pooleli, hängides *campus'*es siiski veel ligi aasta. Ta käis näiteks filo-

Ehkki tehnilised näitajad olid Macil väga tugevad, olid tema veelgi suuremad eelised kasutajasõbralikkus, paindlikkus ning sobivus loominguliseks tööks. Mac pole mitte masin kuivikust arveametnikele, vaid arvuti kõigile meile ülejäänud inimestele, kõlas tollane reklaamlause. Turundus oli aga omaette pähkel – PC läks müügiks paremini.

Elu ilma Jobsita

Samas viisid 1985. aastal erineva äri- ja maailmanägemise pinnalt tekkinud üha süvenevad vastuolud ning võimuvõitlus kompanii juhatuses Jobsi ja uue tegevjuhi Sculley vahel selleni, et juhatuse tõrjus Jobsi juhtimisest kõrvale. Seepeale lahkus Jobs Apple'ist sootuks, võttis kaasa paremad tegijad ning asutas firma NeXT Inc.

Seal arendas Jobs välja arvuti NeXT Computer koos tol ajal revolutsioonilise ja võimsa objekt-orienteeritud tarkvara arendamise süsteemiga. Siiski ei kulgenud esimese sisseehitatud võrguühendusega arvuti müük soovitud tempos ning pärast 50 000 musta magneesiumkorpuses liigkalli kuubi müümist keskendus firma tarkvaraarendusele. Ühte NeXT Cube'i kasutas Tim Berners Lee WWW loomiseks ja sellest sai ühtlasi esimene veebiserver.

Elu Apple'is veeres edasi ka ilma egomaniakiks nimetatud Jobsita. Ehkki Macintosh ei läinud väga hästi müügiks, sai firma Apple II jätkuva müügiedu pealt endiselt suurt tulu. Seitsme aastaga jõuti nii kaugele, et õnnistati tarbijaid Powerbookiga, millest sai tänu moodsale ja ergonomilisele vormile praeguste sülearvutite tegelik standardikehtestaja. Arvutiprogrammide uuendused ning PowerBooki edu kindlustasid Apple'ile hulga õitseaastaid, mida tagantjärele ka esimeseks kuldajaks kutsutakse.

Edasi läks aga asi kirjuks. Suhteliselt kallist Macist tehti odavseeria arvuti LC, mis tunduvalt kehvematele saavutusvõimsustele vaatamata läks hästi müügiks. Seepeale otsustati luua mitu odav-arvutite tootesarja ning asuti neid turustama supermarketites. Tulemuseks oli mõõdukalt öeldes läbikukkumine. Peale selle kukkusid läbi ka tarbijate veetlemise katsed digikaamerate, kaasaskantavate CD-pleierite, kõlarite, videokonsoolide ja TV lisaseadmetega.

Kõik see kokku põhjustas Apple'i turu kärbumise ning aktsia liikus nagu lepase reega allamäge. Firma oli kaotanud rolli tegutseda tooteuudenduste

KOLM KANGET:

Apple'i juhid Steve Jobs, John Sculley ja Steve Wozniak esitlemas kohvisuurust Apple IIc arvutit 1984. aastal.

ja disaini kõrgliigas, lisaks istuti pidevas kahjumis. Apple'i maine käis alla, tähtaegadest ei peetud kinni, tooted ja müük ebaõnnestusid. Tundus, et edulugu kippus arvukate poolehoidjate meelehärmiks kuulsusetult lõppema.

Apple'i taasleiutamise katsed

1994. aastaks oli Macintosh tehnoloogia arengule jalgu jäänud. Lisaks tungisid peale teiste suurarendajate edukamad operatsioonisüsteemid ja loomulikult PC-d. Lühidalt: kõik tuli teha uus ja hulga võimsam. Lahenduseks oli Apple'i, IBM-i ja Motorola liit. Sündis Apple Power Macintosh, kus oli esimest korda kasutatud IBM-i võimsat PowerPC protsessorit.

1976: Apple I

1977: Apple II

1977: Apple Macintosh 184 128k

1991: Powerbook 150

1998: iMac

Pärast mitu korda läbi kukkunud katseid uuendada operatsioonisüsteeme otsustas närtsinud Apple lõpuks osta ära firma NeXT operatsioonisüsteemi ja ka firma enda. Selle omanik Jobs kutsuti nõuniku kohale.

Jobsist sai hoopis tegevjuht, kes asus kohe firma tootmispõhimõtteid revideerima. Keda ei saa võita, tuleb teha liitlaseks, otsustas Jobs ning saavutas Microsoftiga lepingu. Selle järgi pidi Apple arendama välja Microsofti üleilmseks standardiks muutunud kontoritarkvara MS Office'i Macile sobiva versiooni, lisaks investeeris Microsoft 150 miljonit dollarit Apple'i aktsiakapitali.

1998. aasta suvel esitles Apple lõpuks üle aastate üht edutoodet: futuristlikku ümaravormilise poolläbipaistvasse plastkesta mahutatud kõik-ühes arvutit iMac. iMaci müüdi esimese viie kuuga kolossaalne 800 000 eksemplari. Esimest korda alates Jobsi minemaajamisest 1993. aastal jõudis Apple taas kasumisse.

Apple asus jõudsalt turgusid laiendama. Samal, 1998. aastal osteti Macromedia tarkvara Final Cut, millega siseneti jõuliselt digitaalvideo töötluks turule. 2002. aastal alustati sisetungi digitaalse heliloomingu alale, kus hitt-tooteks kujunes GarageBand. Samal aastal lansseeriti ka iPhoto, millega viidi lõpule meediatöötlu keskkonna iLife väljaarendamine.

Suurim pauk oli veel käimata

2003. aastal paiskas Apple turule tõelise murdja: digitaalset muusikaleirit iPod on praeguseks müüdnud vähemalt 200 miljonit. Sellest tootest on kujunenud pleierite kvaliteedistandard. Samal aastal avas Apple muusikapalade internetimüügikeskkonna iTunes Store, mis uskumatu küll, on vohava muusikapiraatluse oludes suutnud online-muusikaturu mäekõrguse liidrina praeguseks turustada enam kui 5 miljardit lugu hinnaga 99 senti tükist.

Tootekujunduses titaani ja valge polükarbonaatplastiku kasutusele võtnud Apple'ist oli sellega saanud taas trendikiriku paavst, kellel on üle ilma palju jüngreid ning kelle tervises enam keegi kahelda ei julge.

2005. aastal teatas Steve Jobs kogu maailmale, et Apple alustab Inteli protsessoritel põhinevate Macide tootmist. Lisaks loodi programmvara, mille-

HIIGLSUUR IMIDŽ:
Steve Jobsi peetakse üheks maailma mõjukaimaks ärimehiks.

ga saab Macile paigaldada Mac OS-i kõrvale ka Windows XP või Vista. Sellega lahendati põhivastuolu: Windowsiga harjunud inimesed saavad mureta Macile üle kolida. Apple sööstis taas raketina edutaevasse: kolme aastaga kasvas Apple aktsia kümme korda. Apple möödus isegi suurtegiast Dellist, kelle tegevjuht Michael Dell oli üheksa aastat tagasi öelnud: "Apple peaks üksed sulgema ning raha aktsionäridele tagasi maksma".

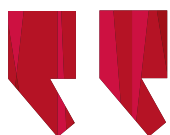
2007. aastal tuli taas pommudis, kui Jobs esitles hiljem murranguliseks sammuks saanud tehnika- ja disainiimet: puutetundliku ekraaniga internetiga mobiiltelefoni iPhone. Seepeale hüppas aktsia kõigi aegade kõrgeimale tasemele, ületades mai-kuus juba 100 dollari piiri. Meenutuseks: 2003. aastal maksis Apple'i osak vaid kuus dollarit. Aastaga oli iPhone'i müük läinud nii edukalt, et Apple tõusis mullu sügiseks taskutelefonide turul üle ilma kolmandaks tegijaks.

Ka muudel aladel pole Jobs maganud. Juba 1986. aastal ostis ta Lucasfilmi arvutigraafika osakonna, millest kasvas välja kuulus Pixari animafilmistuudio. Pärast Pixari liitmist Walt Disney stuudioga sai Jobsist stuudio suurim eraaktsionär. Jobsi peetakse põhjendatult nii arvutimaailma kui ka meelelahutustööstuse üheks juhtivamaks tegijaks. Ja veel: iPhone'i aastal kuulutas Fortune Magazine Jobsi aasta tugevaimaks ärimehiks.

Palk 1 dollarit

Apple on üks neist 1970. aastal loodud üledukaist firmadest, kes vastandasid end senisele jäigale korporatiivsele pintsaklipslusele ja liigsele hierarhiale. See on ilmselgelt põhjus, miks arvuti- ja ka muu tehnika huvilised näevad Jobsi mässulist prohvetit ning Apple'is vastupanukeskust ahnetele, bürookraatlikele ja hoolimatutele suurkorporatsioonidele.

Muide, alati tagasihoidlikult riietuval, nii oma nooruspäevil kui ka täna kulunud teksaseid ja odavaid tossusid ning musta pulloveri kandval Jobsil on maist vara 3,5 miljardi dollari jagu. Samas on ta loobunud juba ammu firmast palka võtmast. Tema ühedollariline aastapalk olevat mõeldud vaid selleks, et säiliks haiguskindlustus. **LHV**

iMaci müüdi esimese viie kuuga kolossaalne 800 000 eksemplari.

2001: iPod

2002: iMac

2007: iPhone

Kriis

kui pöördepunkt

Tekst: **Oliver Ait**
LHV Pärсія Lahe
Fondi juht

Hiinlastel on ütlus „Kriis on ka pöördepunkt” ehk kriisis peitub võimalus. See kehtib ka Pärсія lahe piirkonna kohta, kus võib märgata märke muutustest.

Rasketel hetkedel kiputakse seda hiinlaste ütlust unustama ning positiivsed märgid saabuvad seetõttu üllatusena. 2008. aasta järelkajana ja jätkuva hirmuga tuleviku ees algas tänavune aasta aktsiaturgudel suure pessimismiga. Märtsis tuli aga üle pika aja äkiline muutus. Maailma suurimad aktsiaturud rallisid, mis üllatas oma positiivsusega paljusid investoreid. Nende positiivseid emotsioone oli märgata ka Pärсія regioonis. See näitab, et ehkki aktsiaturgude languse ajal kukkus välisinvestorite osakaal ajalooliselt madalaimale tasemele, on nende huvi Pärсія aktsiaturgude vastu taastunud.

Tulevik muutub

Investorite emotsioonide muutus ei ole vähetähtis tegur. Võimalik, et see on isegi tähtsam märk kui majanduskeskkonna muutus. Keskkonna halvenemisest seoses aktsiaturgudega ei saa rääkida teadmata, kui suur osa negatiivset teavet ja tulevikuootusi on aktsiahindadesse juba sisse arvestatud. See oleks just kui rääkimine tootest, mille hinda me ei tea, kuid ometigi avaldame arvamust hinna kohta. Selline käitumine poeleti ääres oleks absurdne, ent enamasti tahavaatepeeglistse piilivas meedias üsna tavapärane. On raske täpselt öelda, kui palju on negatiivset teavet aktsiahindadesse sisse arvestatud, sest tulevik, olevik, ootused ja arvamused muutuvad iga hetkega.

Kuid raskele 2009. aastale ning ennustamatule 2010. aastale maailma majanduses vaatamata on selge, et ettevõtete hinnad on Pärсія lahe turudel langenud 60–90%. Võimalik, et taoline suur kadu ettevõtete väärtustes kajastab piisavalt majandusolukorra edasise halvenemise ootusi ning on võimalik, et selles osas on isegi üle reageeritud. Kaks aastat tagasi suutis iga meediaväljaanne ning

arvamusliider põhjendada ära 20 aastat kestva majanduskasvu ning seejuures reageeris aktsiaturg optimismiga üle. Täna on situatsioon vastupidine – positiivsuse ülesnäitamine sõpru juurde ei tekita.

Pärсія riigid saavad hakkama

Märtsikuine agressiivne tõus võib näidata just üle reageerimist aktsiahindades negatiivses suunas. Keskendudes Pärсія lahe regioonile, näeme, et näiteks Abu Dhabi ja Katari aktsiaturg kauplevad vastavalt 5,6- ja 7,6-kordsel 2009. aasta kasumiprognosis ning 1,2- ja 1,5-kordsel oodataval raamatupidamisväärtusel. Arvestades stabiilset majanduskeskkonda, on see madal tase. Samal ajal leidub raha, mis ootab investeerimist aktsiaturgudele, üsna palju – erinevad aktsiafondid, pensionifondid ning ka firmad ise vaatavad madalate hinnatasemete valguses ringi, et teha soodsaid ülevõtmisi.

Üks suurimaid investeerimisfirmasid, Goldman Sachs, avaldas madalate hindade taustal arvamust, et pärast aktsiahindade valimatut 75% langust on saabunud võimalus osta pikaajalise investeerimise tugevate fundamentaalnäitajatega ning atraktiivse hinnatasemega oma sektori liidreid. Allamüük aktsiaturgudel on mõjutanud tugevaid ja nõrgemaid ettevõtteid suhteliselt sarnaselt.

Goldman Sachs lisis, et krediiturgude seisund on hakanud paranema, kuigi situatsioon majanduses on kindlasti kehvem kui aasta tagasi. Märtsi keskel avaldasid Pärсія lahe suurimate börsi ettevõtete juhid arvamust, et kasvumäär on käesoleval aastal küll madalam, ent paanikaks ei ole põhjust. Katari ettevõtted töötajaid lahti ei lase. Suuremas osas minnakse edasi investeerimisprojektidega, mille kuld on langenud 40–50%. Samas jääb laenukvaliteet, mis mõnevõrra halveneb, heale tasemele. Pangad prognoosivad 7–10% laenumahtude kasvu ning hinnastavad laenuportfelle ümber, mis peaks kasumimarginaale toetama. Pigem vaatavad ettevõtted kaugemasse tulevikku.

Katari reaalmajanduskasvuks prognoositakse 2009. aastal 9% ning riigi gaasitootmine suureneb tänavu umbes 100%. Enamik riike on suurendanud oma kulutusi, viljeledes tsüklivastast poliitikat oma majanduse toetamiseks ja strateegiliselt tähtsate

”
Käesolev
tõusu- ja
langustsükkel
naftahinnas on
olnud eriline,
sest hinnatõus
ei kasvatanud
oluliselt in-
vesteeringuid
tootmisesse.

Hinnalangus on pannud suurimaid naftatootmisettevõtteid vähendama oma kapitalikulutusi 2009. aastal ligi 30–40%.

investeeringute jätkamiseks. Pärsia riikide kiituseks võib öelda, et suured rahavarud on võimaldanud töötada välja majanduse toetamiseks abipakette, mis jäävad mõõdetuna protsendina SKP-st maailma esimeste hulka. Halval ajal ei tohi pead kaotada ning nähes, et Abu Dhabi ja Katar ei pea kriisile vaatamata oma kulutusi oluliselt kärpima, tundub, et Pärsia riigid saavad praeguses keskkonnas üsna hästi hakkama.

Nafta eest kõrgemat hinda?

Peale aktsiahindade madala taseme toetas Pärsia turge kerkiv naftahind, mis tõusis märtsis taas tasemele üle 50 dollari barreli eest (Katar oli võtnud oma 2009. aasta riigieelarve eelduseks 40 dollarit barreli eest). Naftatööstuse jaoks on hinnalangus olnud üks dramaatilisemaid. Kui ajakirjandus keskendub peamiselt nõudluse vähenemisele nafta järele, siis ära on unustatud tootmise ja pakkumise valdkond. Kui naftahinnad tõusid, oli see ainus teema, mida puudutati. Veel aasta tagasi räägiti nafta lõppemisest, õigustades sellega kõrgeid hindu. Täna on see jutt unustatud, ehkki olukord tootmises on muutunud järsult kehvemaks.

Käesolev tõusu- ja langustsükkel naftahinnas on olnud eriline, sest hinnatõus ei kasvatanud oluliselt investeeringuid tootmisesse. Samas oleme olnud juba mõnda aega situatsioonis, kus toodangu säilitamiseks on vaja joosta aina kiiremini, et kas või paigalgi püsida. Hinnalangus on pannud suurimaid naftatootmisettevõtteid vähendama oma kapitalikulutusi 2009. aastal ligi 30–40%. Samas väheneb OPEC-i-väliste riikide tootmine keskmiselt 6–7% aastas ning järele on jäänud üksnes raskesti kättesaadavad naftamaardlad. See tähendab vajadust keerukamate tootmissüsteemide järele, mis nõuab ka suuremaid investeeringuid.

Naftahinna kujunemine on keeruline ega ole olnud ajalukku vaadates kunagi sõltuv ainult järgmise või ülejärgmise aasta nõudluse muutumisest – kuigi sellega spekulieratakse tihti. Pigem sõltub hind

varudest, kapitalikulutustest, järele jäänud maardlate tootmiskeerukusest, langevast tootmismahust, pikemaajalisest nõudluse kasvust, tulevikutoodangu ning hinnast, mida tootjad projektide äratasumiseks vajavad. Võrrandisse võib lisada veel meist endist sõltuvad emotsioonid, mis aasta tagasi suutsid põhjendada ajalooliselt kõrgemaid hinnatasemeid. Nii mitmedki tootmisettevõtted ja analüüsijamad väljendavad arvamust, et tänased hinnad on liiga madalad, et tootmisesse investeerida (üks põhjus ka kapitalikulutuste langetamise taga) ning tahes-tahtmata hakatakse nõudma kõrgemat hinda. Tootmisele tähelepanu pööramata võime majandusolukorra paranedes seista hoopis nõudlusšoki ees.

Seda visiooni jagavad ka Morgan Stanley analüütikud, kes pidid olukorra tõsidust arvestades oma naftahinna prognoosi ülespoole korrigeerima, uskudes pikaajalisse naftahinna pulliturgu. Tootmispiirangud võivad meid hammustada tugevamalt ja varem, kui prognoositud. Vähetähtis ei ole siinjuures ka asjaolu, et USA valitsus trükitab aina usinamalt raha juurde, et naftat ei ole võimalik juurde trükkida. See võib tähendada kõrgemaid hindu tulevikus. Varaklassina on inflatsioonilises keskkonnas toorained head ning kõrgem naftahind on kindlasti vesi Pärsia lahe riikide veskile.

Pigem tõus kui langus

Maailm muutub iga hetk. Süsteem, milles elame ja mis on meie loodud, sõltub üsna palju meist endist – mõtetest, ootustest, arvamustest, tarbimisvalmidusest jmt. Täna paistab peavooluks olevat negatiivsus, kuid ootused ja arvamused võivad infoühiskonnas kiiresti muutuda. Märtsikuine ralli turgudel võib olla märk stabiliseerumisest, võimaliku põhja moodustamisest, kuid ka, mis kõige tähtsam, emotsioonide muutumisest positiivsuse poole. Emotsioonid aga kujundavadki meie edasise tuleviiku ja reaalsuse. Aktsiahinnad kerkivad mitte ainult tänu headele kvartalitulemustele või firmat puudutavatele positiivsetele uudistele, vaid ka investorite poolt oodatud helgemate tulevikuväljavaate taustal ja positiivsemate tunnete koosmõjul.

Olles ise oleviku osad ja selle kujundajad, on prognoosimine küll võimatu, ent täna on leidnud juba aset muutusi süsteemis, mida tuleb kaugemale vaadates arvestada. Näiteks on mõningate küsitluste kohaselt usaldus Ameerika Ühendriikide valitsuse vastu suurenenud, pangandussektori vastu on tekkinud taas teatud kindlus, raha pumbatakse majandustesse, palju negatiivsust on aktsiahindadesse sisse arvestatud ning võimalik, et ohuks ei ole enam mitte deflatsioon, vaid inflatsioon – varade hindade tõus. Kõige selle valguses võib uskuda, et tänastelt hinnataseametelt on keskpikas perspektiivis Pärsia turgudel oluliselt suurem võimalus tõusuks kui languseks. Tõusu võivad toetada riikide majanduse stimuleerimise poliitika (*don't fight the government*), pikaajalised strateegilised investeeringud, ettevõtjate kaine kaalutlus ning kõrgem naftahind. **LHV**

TÄIESTI UUS LEXUS RX 350 MAAILMA PROGRESSIIVSEIM LUKSUSMAASTUR

Auto, mis 1998. aastal pani aluse luksuslike linnamaasturite klassile, loob selle nüüd uuesti. Uus 6-käiguline automaatkäigukast ning täiustatud õhkvedrustus, tuuleklaasile kuvatavad näidikud ja kokkupõrke-eelne ohutussüsteem, Mark Levinson 7.1 surround audio süsteem - täiesti uus RX 350 on osa autotööstuse tulevikusuunda näitavast progressist. Unusta kõik, mis Sulle siiani on seostunud sõnaga "luksusmaastur", ja avasta proovisõit enda jaoks uuesti. Täiesti uue Lexus RX 350ga.

www.lexus.ee

Esiklaasinäidik Head-Up Display

Juhtseade Remote Touch

Nahast interjäär
standardvarustuses

15 k lariga ning k vakettaga
Mark Levinson 7.1 ringheli-
s steem

LEXUS TALLINN
Peterburi tee 1, Tallinn, telefon: +372 6 190 010

Pensionisambasse kogumine muutub

Tekst: **Mihkel Oja**
LHV Varahalduse juht

Tingituna riigi majanduslikust olukorrast otsustas riiki ajutiselt muuta juurdemaksete tegemist pensionisambasse. Kogumisel põhinev pensionisüsteem tervikuna jääb endiseks.

Soovides kasutusele võtta ühisraha euro, tuleb riigil hoida eelarvedefitsiit kolme protsendi piires majanduse kogutoodangust.

Eelarvepositsiooni kindlustamiseks vähendataksegi lähiajal pensioniks kogumist:

- alates 1. juunist 2009 kuni 31. detsembrini 2010 on kogumine täielikult peatunud;
- aastal 2011 toimub kogumine poole väiksemas mahus (1% inimeselt + 2% riigilt);

- Teise samba omanikele, kes siiski soovivad jätkata kogumist suuremas mahus, on riik jätnud alles mitmed „päänikud”;
- kui inimene jätkab makseid vabatahtlikult, maksab riik hiljem neli aastat järjest inimese eest Teise sambasse 4% asemel 6% inimese palgast;
- inimesel on võimalus proportsionaalselt koos riigiga neljaks aastaks järjest suurendada teise sambasse kogutavaid summasid;
- 1951 või varem sündinud inimesed saavad jätkata kogumist tavalise 2% + 4% süsteemi alusel. **LHV**

Kiired faktid teise samba kohta

- Populaarseim investeerimistoode Eestis; teise samba omanikke on üle 584 000.
- Tavatingimustes riik kolmekordistab inimese enda investeeringu; arvestades ka tulumaksu, investering peaaegu neljakordistub. Näiteks 4% intress puhul läheb pangas hoiustades 35 aastat, et raha kasvaks neli korda. Teise samba puhul teeb seda riik kohe.
- Sel aastal saavad esimesed 9000 inimest soovi korral teise samba pensioni juba välja võtta. Teise sambasse kogutud raha ei saa kasutada enne pensioniiga, küll on aga kogutud raha pärandatav.
- Teise samba kaudu kogumine tähendab seda, et inimene ostab nt igakuiselt pensionifondi osakuid. Pensionifonde pakuvad suuremad pangad ja LHV.
- Alates pensionisüsteemi loomisest seitse aastat tagasi on kõige suurema tootlusega pensionifond LHV Maailma Aktsiad, mis on tõusnud +44,5% ehk keskmiselt +5,5% aastas.

II samba pensionifondid *	Tootlus algusest	2009 kuni 7.05	2008	2007	2006	2005
Aktsiasse investeeritakse kuni 50% (progressiivne strateegia)						
LHV Maailma Aktsiad	49,26%	9,56%	-22,50%	5,59%	13,81%	22,43%
LHV Uued Turud	27,60%	11,15%	-23,82%	10,65%	11,46%	16,83%
SEB Progressiivne	19,14%	1,29%	-31,50%	9,29%	9,17%	16,52%
Swedbank K3	23,49%	3,04%	-29,34%	5,54%	8,88%	17,24%
Sampo Pension 50	40,57%	1,10%	-13,37%	7,29%	8,64%	12,13%
ERGO 2P2	29,96%	8,14%	-27,77%	5,79%	8,18%	15,03%
Aktsiasse investeeritakse kuni 25% (tasakaalustatud strateegia)						
LHV Tasakaalustatud Strateegia	20,92%	6,85%	-13,28%	5,16%	7,45%	9,69%
Sampo Pension 25	23,07%	-1,76%	-7,55%	4,47%	4,77%	8,31%
Swedbank K2	13,91%	1,33%	-19,99%	4,46%	4,18%	9,41%
Investeeritakse ainult võlakirjadesse (konservatiivne strateegia)						
LHV Dünaamilised Võlakirjad	35,02%	5,96%	-0,29%	1,75%	5,10%	4,64%
LHV Kvaliteetsed Võlakirjad	24,23%	4,96%	-1,20%	1,10%	4,59%	3,94%
Sampo Pension Intress	15,03%	-2,32%	1,52%	3,39%	2,09%	2,14%
ERGO 2P1	20,76%	1,19%	2,44%	1,39%	-0,35%	4,06%
SEB Konservatiivne	17,45%	0,02%	3,19%	1,25%	-1,49%	2,52%
Swedbank K1	9,35%	2,51%	-9,21%	2,44%	-0,35%	2,40%

* Võrdlus põhineb Eesti pensionisüsteemi ametliku infoportaali Pensionikeskus (www.pensionikeskus.ee) andmetel.

Fondi eelmiste perioodide tootlus ei tähenda lubadust ega viidet fondi järgmiste perioodide tootluste kohta. Võrdlusele ei ole kaasatud 2008. a. sügisel asutatud fonde (Nordea fondid ja SEB Optimaalne).

Mis valikud on II samba omanikul?

Õiged valikud sõltuvad II samba omanikust ja tema eelistustest. Sobivaima valiku tegemiseks peaks endale esitama järgmised küsimused:

Mis on minu II sambasse kogumise eesmärk?

Tahan võimalikult vähe koguda; II sammus ei huvita mind üldse

Tahan koguda pidevalt ja osa saada riigi soodustustest.

Sinu jaoks on riik jätunud võimalused, mis osaliselt sõltuvad ka Sinu sünniaastast

LHV-le avalduse esitamisel võid jätkata aastast 2010 kogumist tavapärase 2% + 4% süsteemi alusel.

Tuleb esitada avaldus. Tähtaeg 30. november 2009

Mis on minu sünniaasta?

Olen sündinud 1951 või varem

Riik maksab Sinu eest neli aastat järjest 4% asemel 6%; kuid Sa võid valida, kuna Sa ise rohkem koguda soovid

Millal ja kuidas soovin rohkem koguda?

Soovin koguda ühtlaselt ja pidevalt LHV-le avalduse esitamisel jätkad vabatahtlikult 2% kogumist 2010 ja 2011 aastal ning riik maksab hiljem neljal aastal 4% asemel 6%.

Tuleb esitada avaldus. Tähtaeg 30. november 2009

Esimene protsendimäär tähistab inimese enda panust, teine riigi panust

Juhul, kui 2012. aasta majanduse nominaalkasv on alla +5%, võib Vabariigi Valitsus nelja „boonus-aasta“ perioodi, mil riigi maksed on kõrgemad, aasta võrra edasi lükata. Lähtuvalt majanduskasvu tasemest võib boonus-aastate perioodi edasilükkamine olla korduv.

Sündinud 1951 või varem	
2%+4% süsteemi jätkamine	
2009 juunist	0% + 0%
2010	2% + 4%
2011	2% + 4%
2012	2% + 4%
2013	2% + 4%
2014	2% + 4%
2015	2% + 4%
2016	2% + 4%
2017	2% + 4%
2018	2% + 4%

Sündinud 1952 või hiljem	
Vabatahtlik 2% + riigi kompensatsioon	
2009 juunist	0% + 0%
2010	2% + 0%
2011	2% + 2%
2012	2% + 4%
2013	2% + 4%
2014	2% + 6%
2015	2% + 6%
2016	2% + 6%
2017	2% + 6%
2018	2% + 4%

Kõik II samba omanikud	
Ei soovi kõrgemaid maksed	
2009 juunist	0% + 0%
2010	0% + 0%
2011	1% + 2%
2012	2% + 4%
2013	2% + 4%
2014	2% + 4%
2015	2% + 4%
2016	2% + 4%
2017	2% + 4%
2018	2% + 4%

Soovin koguda rohkem riigiga sama ajal ehk tulevikus LHV-le avalduse esitamisel on nii Sinu kui ka riigi maksed neli aastat järjest 50% kõrgemad.

Tuleb esitada avaldus. Tähtaeg 15. september 2013

Kõik II samba omanikud	
Koos riigiga suuremad maksed	
2009 juunist	0% + 0%
2010	0% + 0%
2011	1% + 2%
2012	2% + 4%
2013	2% + 4%
2014	3% + 6%
2015	3% + 6%
2016	3% + 6%
2017	3% + 6%
2018	2% + 4%

Tule ja saa õilsaks!*

Viljandi pärimusmuusika festival sai endale 2009. aasta alguses uue toetaja – Eesti muusikalist juurikat aitab hoida ja kasvatada LHV. Siiski tasub Viljandisse põigata ka festivalieelsel ajal, põhjust annab märtsis esimest sünnipäeva tähistanud pärimusmuusika ait.

Viljandi lossimägedes asuv pärimusmuusika ait on nüüdisaegne kontserdimaja ja kultuurikeskus, mis avati pärast põhjalikke üles- ja juurdeehitustööid eelmise aasta kevadel. Kunagise Viljandi mõisa üks arvukatest abihoonetest sai arhitekt Raivo Mändmaa ja sisekujundaja Kersti Leinbocki käe all ühtaegu nii suursuguselt väärkas kui ka koduselt hubane.

1800 m² suuruses aidahoones leidub tegevust keldrist katuseterrassini välja. Majesteetlike telliskivivõlvide vahel keldris saab iga huviline õppida pillimängu, vabahariduskooli August Pulsti õpistu korraldab siin kursusi ning tegutseb pärimusmuusika teabekogu. Esimesel korrusel asuvad suur ja väike kontserdisaal ning plaadipood. Peale kontsertide ja etenduste korraldamise saab aida ruume rentida ka seminarideks, konverentsideks, vastuvõttudeks jms. Senised suuremad kliendid – Balti Assamblee, sotsiaalministeerium, Swedbank jt – on igatahes pakutavaga väga rahule jäänud ning kinnitanud, et uus ja autentse auraga koht lisab palju juurde ka ametlikumat tüüpi konverentsiformaadile.

* Pillimänguoskus edendab lugemisuskust, tegid USA Long Islandi ülikooli teadlased hiljuti kindlaks. Meie Eesti Pärimusmuusika Keskuses usume, et muusika kuulamine ja selle tegemine õillstab inimest. Tingimata.

MTÜ Eesti Pärimusmuusika Keskus

- Aastaringne kontsertprogramm pärimusmuusika aidas
- Viljandi pärimusmuusika festival juuli lõpus
- Pärimusmuusika külvipidu kevadel ja lõikuspidu sügisel
- Maailmamuusikafestival MAAjalLM Tartus
- Allüksused: vabahariduskool August Pulsti õpistu, pärimusmuusika teabekogu ja plaadipood

Pärimusmuusika ait

- Kaks saali: 407-kohaline ja 80-kohaline
- Nüüdisaegne valgus-, heli-, video- ja esitlustehnika
- Sünkroontõlge nelja keelde
- Saun, kaminasaal ja viis väiksemat ruumi esinejatele/koosolekuteks

Esimese tegutsemisaasta jooksul on leidnud tee pärimusmuusika aita u 20 000 inimest üle Eesti, lisaks sadakond konverentside, seminaride ja piduõhtute korraldajat. Kultuurist saab hoones osa pea üle päeva – aasta jooksul aset leidnud 134 kultuurisündmusest liigitus 25 pärimusmuusika ja 57 muu muusika alla, peale selle teatri- ja tantsuetendused, loengud, kontsertkohtumised, filmid, peod jms.

Pärimusmuusika aidas tegutsev MTÜ Eesti Pärimusmuusika Keskus on loodud selleks, et hoida Eesti muusikaline pärand elavana, õpetada ja propageerida seda. Oma tegevusega tahab keskus muuta pärimusmuusika taas meie igapäevaelu osaks, tugevdada Eesti rahvuslikku identiteeti ja eneseväärikust ning suurendada lugupidamist ja sallivust nii esivanemate pärandi kui ka teiste kultuuride suhtes. **LHV**

23.-26. juuli 2009

XVII VIILJANDI PÄRIMUSMUSIKA FESTIVAL

SOOLO!

VIILJANDI
FOLK
MUSIC
FESTIVAL

EUROPEAN
FORUM of
WORLDWIDE MUSIC
FESTIVALS

PASSID müügil www.folk.ee
PÄEVAPILETID alates aprillist www.piletilevi.ee

www.folk.ee

★ SUURTOETAJAD ★

Carlsberg Group liige

★ TÄNAME ★

Eesti Rahvusringhääling

ecoprnt

Maaaleht

Piletid

Eesti Päevaleht

EESTI EKSPRESS

Observer

Tria

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia

Hasartmängumaksu Nõukogu
Eesti Kultuurkapital
Viljandi linn

Telli endale või oma sõbrale ajakiri Investeeri! Täida allolev ankeet või saada sooviavaldus e-postiga adressile info@lhv.ee

Soovin tellida tasuta ajakirja Investeeri! järgmisele postiaadressile:

.....
.....
.....

Tellija nimi

Soovin saada investeerimisteavet ka e-postiga

Soovin LHV tasuta investeerimisnõustamist

Tellija e-posti aadress

LHV

Aitame Teil alustada ja kontrolli all hoida oma äri

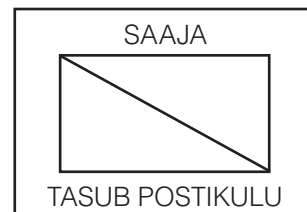
Riias, Vilniuses, Helsingis, Peterburgis,
Moskvas, Varssavis, Sofias ja Tallinnas.

Raamatupidamis- ja
konsultatsiooniteenused
kompetentselt partnerilt.

LEINONEN

www.leinonen.eu

Luba nr 1624

MAKSTUD VASTUS

EESTI

Ajakiri Investeeri!
Tartu mnt 2
10145 TALLINN

Suurendati aktsiakapitali

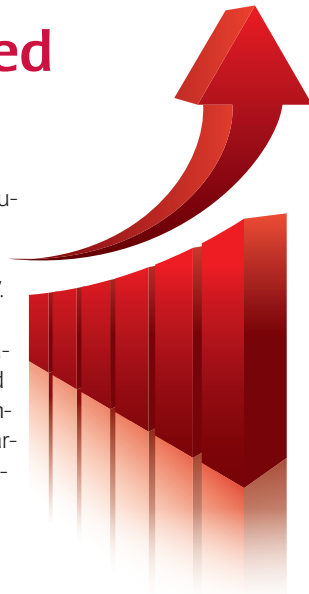
Tulenevalt strateegilisest eesmärgist laiendada tegevust pangandusvaldkonda alustas LHV 2008. aasta mais ettevõtte aktsiakapitali suurendamist. Kõigepealt suurendati aktsiakapitali fondiemissiooni teel 23,4 miljoni krooni võrra, jõudes 36 miljoni kroonini. 2009. aasta veebruaris märgiti ematetvõtte AS LHV Group aktsiaid ning 21. aprillil 2009 maksis ematetvõtte LHV-sse sisse aktsiakapitali 64 miljoni krooni ulatuses. LHV aktsiakapitali suurus on nüüdseks 100 miljonit krooni.

Lahendus teise pensionisamba maksepausi ajaks

Neile pensionipõlvteks kogujaile, kes ei soovi katkestada makseid ajaks, mil väärtapaberihinnad on madalal, pakub LHV võimalust investeerida 2009. aasta lõpuni ilma sisenemistasuta kolmandasse sambasse. Teise samba maksetesse tekib alates juunist kuni aasta lõpuni sundpaus. Isegi juhul, kui inimene soovib jätkata teise sambasse pensionipõlvteks raha kogumist, saab ta seda teha alles aastast 2010. Kuni selle ajani võib makseid teha kolmandasse sambasse, kuhu investeeritud summat tagastatakse ka tulumaks. Sisenemistasu puudumine tähendab, et fondiosakuid saab omandada kogu investeeritava summa eest. Muudele Eesti kolmanda samba fondidele on kehtestatud sisenemistasu vahemikus 1–1,5%. Ostmiseks vajaliku väärtapaberikonto saab avada LHV juures tasuta, ka Balti väärtapaberite hoidmistasu LHV-s puudub.

Majandustulemused olid head

2008. aastal suutis LHV globaalsest finantskriisist hoolimata teenida teenustasu- ja intressitulu ligikaudu samas suurusjärgus kui varasemal aastal. Tulemus isegi ületas 2007. aasta tulemit 2%-ga. LHV netokäive oli 2008. aastal 46 miljonit krooni (2007. aastal 45 miljonit krooni). Majandusaasta lõpetati 3 miljoni krooni suuruse kahjumiga, mille põhjustasid peamiselt kauplemisest tulenenud finantskulud ning suurenenud kontori- ja personalikulud. LHV investeeris 2008. aastal uude kliendikontorisse ja värvas mitu olulist inimest, et tugevdada oma kompetentsi pangandusvaldkonnas, täiustada riskijuhtimist ning arendada pangateenuseid.

Koostöö Eesti Krediidipangaga

AS Eesti Krediidipank ja LHV on sõlminud koostöölepe, mille alusel saab aprilli keskpaigast alates kõigis Krediidipanga kontorites üle Eesti liituda LHV pensionifondidega ning ühtlasi oma seni kogutud raha tootlikumasse fondi üle tuua. LHV pensionifondidega saab endiselt liituda ka LHV investeerimiskeskuses Tallinnas Tartu mnt 2 ning MARFIN PANGA kontorites üle Eesti.

Krediidipank

1-21 → WALL ST

LHV pikendas USA aktsiate kauplemiskellaega

Alates maikuust võimaldab LHV klientidele investeerimiskontol kauplemist USA eeturul, mis tähendab, et LHV on ainuke Eesti maaklerfirma, kus saab USA aktsiatega kaubelda hommikul kella 11-st kuni õhtul kella 23-ni. Seevastu lühendas SEB Pank alates 1. märtsist USA aktsiatega kauplemist kuni kella 17-ni, Swedbankis saab USA aktsiatega kaubelda aga alles alates kella 16.30-st kuni regulaarse kauplemisaja lõpuni.

LHV pensionifondid on startinud kõige paremini

Kõik LHV teise pensionisamba fondid on olnud tänavu plussis: tootlused on vahemikus +4,96% kuni +11,15%. Konkureerivate pensionifondide tootlused jäävad LHV tootlustele alla. Alates pensionisüsteemi loomisest seitse aastat tagasi on kõrgeima tootlusega pensionifond olnud LHV Maailma Aktsiad, mille puhastootlus kliendi jaoks on olnud +49,26% ehk keskmiselt +5,9% aastas (7. mai seisuga).

Klient saab festivalile soodus hinnaga

XVII Viljandi pärimusmuusika festival toimub 23.–26. juulini 2009. Seekordse pärimusmuusikapeo teemaks on „Soolo!“. Pääviletite hinnad on LHV klientidele kuni 60 krooni odavamad. Soodushind kehtib kuni 22. juulini 2009. Lisateave: www.lhv.ee/folk.

Eesti amatööride
lahtised meistrivõistlused
investeeringu spordis

Osale kampaanias ja võida
aastaks mahtur **Dodge Journey!**

Dodge Journey kütusekulu
6,5-10,3 l/100 km,
CO2 heitkogus 170-246 g/km

Tutvu kampaania tingimustega täpsemalt aadressil
lhv.ee/spordikampaania Kampaania toimub koostöös
AS Silberautoga, kes on Dodge peaesindus Eestis ja
Leedus (Dodge on Chrysler LLC registreeritud kaubamärk)

INDIA – populaarsed Goa puhkusereisid

India Kuldne Kolmurk (Agra, Jaipur, Delhi)

EKSKLUSIIVSED KAUGREISID:

Mõistatuslik Mehhiko

Sambamaa Brasiilia

Maagiline Keenia

Romantilised Maldiivid

Smaragdne Mauritius

Müstiline Peruu

Unelmate Prantsuse Polüneesia

Suvised päikesereisid

Türgi rannikule

Kreeka saartele

Hispaaniasse

Bulgaariasse

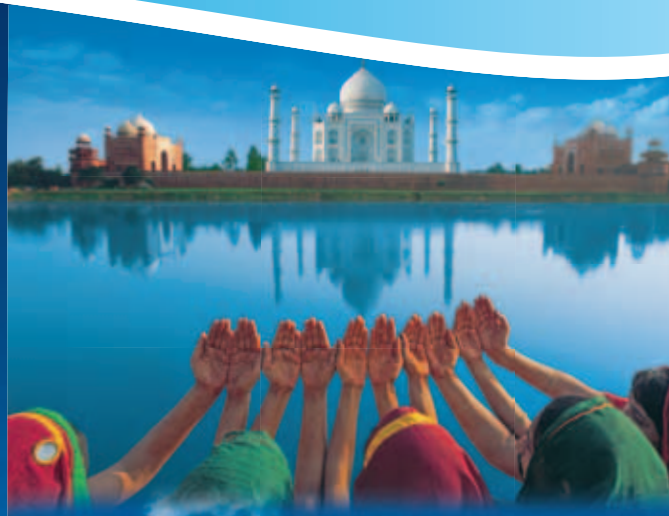
Koolitusreisid ja puhkus Eestis.

ALATI PARIMAD HINNAD!

Meie professionaalne ja kogunud meeskond ootab Teid!

Lisainfo ja programmid leiate **www.travelin.ee**

Estonia pst 1/3, Tallinn, telefonid 6306527, 6306515 info@travelin.ee
Narvas, FAMA keskuses, telefon 3566444

	Jah (itaalia k.)	The ... (inglisekeelse filmi lõputiiter)	Ristuvate tänavatega piiratud linnaosa	USA tenniseveteran	Top secret	SOOVIME OLLA ...	Kindla kõrgusega kell	LHV ... (kauplemissüsteem)								
Helitöö kuuete	→	→	→	→	→	→	→	→								
Kapitalipaigutaja	→	→	→	→	→	→	→	→								
✕	Dekaliter End. mootühik allika- vee radioakt. moot- miseks	→	→	→	→	→	→	→	...poiss (teenija) Ülihele meteor							
Ehk	→	Lõhkkärisenud koht Spordiklubi ... Panathinaikos	→	→	→	→	→	→								
Dirigent (1917-2001)	→	→	→	→	→	→	→	→	Esmaspäev Kala							
Absoluutne rõhk	→	→	→	Lövi ... ja Jānes Jass Need, kes on suure isuga	→	→	→	→								
A. Tolstoi me- romaan	→	→	→	→	→	→	→	→	Taevakeha	Kliendi nõue maaklerile kas osta või müüa	Jõgi Siberis	Kaitse- organisat- sioon	✕	Üks LHV asutajaid Andres ... (pildil)	Lapse- konto	
Noor-Eesti	→	→	Kunstrinna- materjal Burjaatia pealinn	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	Väljalase Doktor, Bondi ohver	→	
✕	Filmi "Klass" operaator ...konto (LHV invest. konto)	→	→	→	→	→	Filmi "Teisel pool" stsenarist VASTUS	→								
Köva, kale, süd ametu	→	→	→	→	Painduv peen niit- jas mood- ustis Küsisõna	→	→	→	→	K.-Aasia rahvaste pidustus Mehenimi	→	→	→	→	Võllapuu	
Veregrupp	→	Palve lõpusõna 2 x täht	→	→	→	→	→	→	Male- koeffitsent Vene end. orbitaal- jaam	→	→	→	→	Spordi- klubi Ankruvinn	→	
Linn	→	→	→	→	→	Seksuoloog ... Rammul Jõgi Pihkva oblastis	→	→	→	→	→	Toomkirik ehk ...kirik Lustakus	→	→	→	
Herilase... (lind)	→	→	→	... Räikkönen Ilmakaar (inglise k.)	→	→	→	→	→	Asuma, eksisteer- ima Laevatrepp	→	→	→	→	→	
Uraan	→	Järelroog Automark	→	→	→	→	→	→	→	→	Pagun Mehenimi	→	→	→	→	
✕	Papagoi Mõni teine	→	→	→	2 x täht ...didakt (iseõppinu)	→	→	→	→	→	→	→	→	→	Börsi... (LHV aktsia- mäng)	
ETV saade	→	→	Ansambli "Dagö" laulja Reaumur	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	Noorte Hääl Trükk	→	
LHV pea- orter asub Tallinnas ... maan- tee 2	→	→	→	→	→	Jalgpalli- ja hoki- veteran Poksiliit	→	→	→	→	→	→	→	→	Amper Veregrupp	
Saada vastus e-posti adres- sile lhv@lhv.ee. Õigesti vasta- nute vahel loositakse välja kolm pääset LHV korraldata- vatele seminaridele.				Tugipunkt →	→	→	Neeper ...-mail	→	→	→	→	→	→	→	→	→
				Õnnistatud ... (rasedus)	→	→	→	→	Sell Short →	→	→	→	→	→	→	→

Eelmise ristõna õige vastus oli: "Investeeri oma raha mõistlikult" Tasuta pääsmad LHV seminaridele võitsid Margut Jõgisoo, Janno Soon ja Allan Arjut. Palju õnne!

**NAGU SPORDIS, TULEB KA
ÄRIS TIPPU JÕUDMISEKS
ROHKEM PINGUTADA!**
Tele2 teab seda.

Oleme pingutanud rohkem kui konkurendid
ja investeerinud eelmisel aastal
üle 300 miljoni krooni oma mobiilivõrku.

Küsi oma firmale pakkumist
tel 1205 või tele2.ee

Foto: Armand Levandi, Eesti noorte meister tennisel.
Tele2 on Eesti Tennise Liidu kuldspõnsor.

TELE2
ÄRIKLIENT

lhv panga hoiustel on **head intressid**

kuni 6,1%

... ja **turvalisus**. Tasub mõelda,
kus oma raha hoida!

	1 kuu	3 kuud	12 kuud
EEK	5,0%	5,3%	6,1%
EUR	1,4%	1,7%	2,2%

LHV

12-kuuline hoius kroonides võrdluses
suuremate pankadega seisuga 06.05.2009

